

80 และ 90 ตามลำดับ ของญี่ปุ่นที่ต่าง ในการสำรวจภาวะเจริญพันธุ์ในทุ่มบ้า โรคนี้มีผลทำให้ผู้หญิงเสียภาวะเจริญพันธุ์ไปอย่าง 25 (Mitchell 1982; Tregonning 1965: 163) ในสังคม เช่นนี้ซึ่งถือได้ว่าเป็นแบบอย่างของสมัยก่อนที่การแพร่หลายของศาสนาอิสลามและคริสต์ศาสนา จะห้ามเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ยิ่งกว่านั้นยังมีความเชื่อกันทั่วไปว่าบริสุทธิ์ที่ผู้ชายจะขาด “การแปด เปื้อนผู้หญิง” ซึ่งอยู่ในรูปของการโกรจากตัวก็คือหลับนอนกับหญิงที่มีสุขภาพดี ด้วยบริสุทธิ์ส่งสิ่ง “แปลงปลอม” กลับให้เธอ (Mitchell 1982; Jordan and de Josselin de Jong 1985: 256 – 57; La Bissachère 1812 I: 67) แม้ว่าศัคนคติเช่นนี้อาจทำให้โรคหนองในระบาดในท้องถิ่นได้ แต่เรา ก็ไม่อาจรู้ได้ว่าเป็นเช่นนั้นหรือไม่ มีข้อความปรากฏอยู่มากมายว่าการโกรปฏิเสธทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง ばかり และ ลอมบ์อก (Pigafetta 1524: 94; Drake 1580: 73; Crawfurd 1820 I: 33 – 34; Zollinger 1851: 338) แต่มาจนกระทั่งศตวรรษที่ 20 ก็ยังไม่มีบริสุทธิ์ เชื่อว่าสามารถแยกหนองในจากการโกรได้อย่างชัดเจน หรือลงความเห็นเรื่องภาวะเจริญพันธุ์ เรายังเหตุผลที่มั่นคงกว่าในการที่จะยืนยันว่าหญิงชาวอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้มีอำนาจควบคุมภาวะเจริญพันธุ์ของตนเองได้บ้าง และเจตนาจำกัดการเกิดก็เป็นปัจจัยสำคัญ ในมหาภาพย์มลายู เชจาราช เมลายู (1612: 166) การทำแท้งถือเป็นเรื่องปกติ นักชาติพันธุ์วรรณนาในหลายส่วนของภูมิภาคนี้ได้มีหลักฐานว่าสมุนไพรที่ใช้คุณกำเนิด และการนวดเพื่อทำแท้งเป็นส่วนหนึ่งของภูมิปัญญาหนูนิ (Nash 1963: 252, 265; St. John 1862II: 261; Snouck Hurgronje 1893 I: 113; Rutter 1929: 73; Forth 1981: 13) ความต้องการที่จะจำกัดการเกิดปรากฏว่าแรงมากในบรรดาพวกรากทำไว้เลื่อนโดยที่มีความเชื่อในฝีทางเทวดา อาจเป็นได้ว่าภาระการงานของผู้หญิงในระบบเช่นนี้ไม่ได้ให้พวกรากมีเวลาในการนั่งสำหรับตั้งครรภ์และเลี้ยงลูก (ดูบทที่ 2)

ตัวอย่างที่น่าสนใจสำหรับเรื่องนี้ก็คือหนุ่มสาววิชาญของฟิลิปปินส์ที่ถูกกระทำจากอิทธิพลภายนอกของอิสลามน้อยกว่าแบบมนิลาตอนที่พากสเปนมาถึง “พวกเขารู้ว่าการมีลูกมากเป็นเรื่องเสื่อมเสีย” โลอาร์ค้า (1582: 119) ได้บันทึกไว้ “และพูดว่าเมื่อต้องแบ่งทรัพย์สินให้กับลูกๆ ทั้งหมด พวกรากเข้าทุกคนก็จะยกงาน” ผู้สังเกตการณ์อีกคนหนึ่งได้บันทึกว่า

ผู้หญิงไม่ชอบคลอดลูกหลายครั้งโดยเฉพาะพวกรากที่อยู่ในเมืองใกล้ทะเล พวกรากดูว่ามีลูกหลายคนทำให้เหมือนหมู . . . หลังจากมีลูกหนึ่งหรือสองคนแล้วครั้งต่อไปเมื่อตั้งท้องได้สามหรือสี่เดือนก็จะทำให้เด็กตายในท้องแล้วแท้งออกมาก มีผู้หญิงที่ทำงานนี้โดยนวดท้องและประคบด้วยสมุนไพรบางอย่าง . . . หญิงที่ตั้งท้องก็จะแท้งลูก (Dasmarinias 1590A: 413; cf. Pedrosa 1983: 13 – 20)

ผู้มาเยือนคนหนึ่งเขื่อว่าเข็มองค์ชาตของพากวิชาฯ ที่การออกแบบส่วนหนึ่งก็เพื่อลดความเป็นไปได้ที่จะตั้งห้องอันเป็นผลจากการร่วมประเวณี (Carlett 1606: 84) และได้มีการสังเกตโดยนักชาติพันธุ์วรรณนาสมัยใหม่ว่าการมีลูกดกลดลงในหมู่ผู้ใช้เข็มใบบอร์เนียว (Appell 1968: 205)

จำนวนชาวพุทธ คริสเตียน และอิสลามที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองและพื้นที่ป่าลูกข้าวที่มีการทดลอง ดูเหมือนว่าเลือกที่จะมีครอบครัวใหญ่ ด้วยภาระการงานของผู้หญิงหนักน้อยลงและความรู้สึกไม่ปลอดภัยเกิดไม่บ่อยนัก (Dasmariñas 1590A: 427) ไม่ว่าครอบครัวจะใหญ่หรือเล็ก เด็กทั้งสองเพศได้รับการอบรมและตามใจ “ครอบครัวป่องดองกันอย่างดี” ลา ลูแบร์ (1691: 74) เขียนเกี่ยวกับสยามว่า “ไม่มีใครในประเทศไทยถือถักรักการแต่งงานหรือการมีลูกมาก” ส่วนครอว์เฟรด์ ผู้มักจะใช้ถ้อยคำวุนแรงอยู่บ่อยๆ (1820 I: 83) ยอมรับว่า “เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกๆ . . . นิสัยของชาวเกาะอนเดียดูเหมือนจะไม่มีที่ติเลยและน่ารักมาก”

บทบาทของผู้หญิง

เป็นที่แน่นอนแล้วว่าผู้หญิงมีภาวะอิสรภาพด้านเศรษฐกิจค่อนข้างสูงในเอกสารตัวบันดาลเงินใต้ยุคก่อนสมัยใหม่ แต่อย่างไรก็ตามมักจะทึกทักกันว่าลักษณะตรงข้ามของชายและหญิงเป็นส่วนสำคัญของทวิภาคแห่งจักรวาล บางทีอาจจะเป็นเพราะเหตุนี้เองจึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องสร้างเครื่องหมายบ่งบอกเพศขึ้นมาโดยทางเสื้อผ้า ทรงผม หรือรูปแบบของภาษา สิ่งเหล่านี้มิได้เน้นความแตกต่างระหว่างหญิงและชาย การตื่นตัวในการศึกษาเรื่องเพศเชิงมานุษยวิทยาใน อินโด네เซียได้พับศัพท์และสำนวนหลากหลายที่ตั้งกันขึ้นของชายและหญิงซึ่งเป็นส่วนประกอบของกันและกัน ความเป็นชายมักจะโยงกับสีขาว (น้ำอสุจิ) ความอบอุ่น ห้องฟ้า รูปแบบ การควบคุม และการสร้างสรรค์โดยเจตนา ความเป็นหญิงก็โยงกับสีแดง (เลือด) ความเย็น ดิน สถา การเป็นไปตามธรรมชาติ และการสร้างสรรค์ตามธรรมชาติ ลักษณะของความเป็นชายมักจะถือกัน (อย่างน้อยก็โดยผู้ชาย) ว่าดีกว่า แต่ทั้งสองนั้นจำเป็น และการรวมกันของทั้งสองเป็นอุคุมคติที่ทรงพลัง (van der Kroef 1956; Veleri 1985; Duff Cooper 1985; Keeler 1983)

ความแตกต่างเชิงทฤษฎีช่วยอธิบายเส้นแบ่งที่ชัดเจนระหว่างเขตอำนาจศาลของชายและหญิงในบ้าน ห้องน้ำ และตลาด เนื่องจากกิจกรรมประจำวันเป็นส่วนหนึ่งของทวิภาคแห่งจักรวาลนี้ โดยเฉพาะเมื่อกิจกรรมเหล่านี้มีผลต่อชีวิตพืชและสัตว์ การที่ผู้ชายหรือผู้หญิงจะทำกิจกรรมเหล่านี้มิใช่ว่าจะไม่สำคัญ งานของผู้ชายรวมทุกอย่างที่เกี่ยวกับโลหะและสัตว์—การไถนา การ

ตัดตันไม่ในป่า การล่าสัตว์ งานช่างโลหะ การสร้างบ้าน—รวมทั้งศิลปะในการปักครอง และศิลปานาททางการ (สาгал) เขตอำนาจของผู้หญิงรวมการดำเนินการเก็บเกี่ยว การปลูกผัก การเตรียมอาหาร การทำผ้า การทำเครื่องปั้นดินเผา (ในพื้นที่เกือบทั้งหมด) และการตลาด รวมทั้งลักษณะนุชารบรรพบุรุษ และการสืบทอดผิวสังฆภูมิ

ในระดับหมู่บ้านการแยกออกเป็นคู่ เช่นนี้ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงมากนักในสีศิลปะที่ผ่านมา แต่เขตอำนาจของชายได้ขยายอย่างมากหมายทางบทบาทที่สำคัญยิ่งขึ้นของศิลปะการปักครองและศิลปานาททางการ และความสามารถของประชากรบางส่วนที่ใหญ่ขึ้นในการลอกเลียนจารีตของพวกผู้ดีที่ระบุลักษณะของผู้หญิงว่าต้องได้รับการคุ้มครอง มีมรยาทงาม และจังหวัดภักดี ในยุคการค้าการคือว่าชายมีความเห็นอกกว่าได้มีผลต่อราชสำนักและอภิชนในเมืองแล้ว คนเหล่านี้ได้ฟังมหาภาพย์อินเดียเรื่องพระรามและสีดา ศึกษางานคอมมะของจีนเกี่ยวกับแข็งจื๊อ (ในเวียดนาม) หรือฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญในพุทธศาสนาในกิจกรรมของพวกเชื้อ (ในเวียดนาม) ตั้นว่าใน ค.ศ. 1399 พระราชนีแห่งสุโขทัยได้สวดอ้อนวอนว่าด้วยผลบุญของพระนางขอให้ “เกิดใหม่เป็นชาย” ดังนี้พระนางก็จะเขยิบขึ้นอันดับในพุทธศาสนา (Reynolds 1979: 929)

อุดมคติตามแบบราชสำนักที่แตกต่างกันและความเป็นจริงในชีวิตประจำวันมีอยู่โดยไม่ต้องสงสัย สิ่งที่ต้องตรวจสอบก็คือ ผู้หญิงในยุคนั้นยังสามารถดึงวงกิจกรรมของพวกเชื้อให้เข้าไปในเหตุการณ์ที่ใหญ่ขึ้นได้มากเพียงใดซึ่งเป็นหัวข้อปกติสำหรับนักประวัติศาสตร์ ด้วยการพินิจพิเคราะห์การค้า การทูต การสงคราม การบันเทิง วรรณคดี และศิลปะการปักครอง ต่อเนื่องกันเราจะเห็นว่าหญิงเชื้อเป็นตัวตนของการเมืองได้มีบทบาทที่ทรงอิทธิพลเกิน平凡 เมื่อเทียบกับบุคคลส่วนใหญ่ หรือกับส่วนอื่นๆ ของโลก

เนื่องด้วยการค้าอยู่ในเขตอำนาจของผู้หญิงอย่างเด่นชัดที่สุด จึงเป็นที่ที่จะเริ่มต้น แม้แต่ทุกวันนี้ประเทศไทยในเอกสารเชิงประวัติศาสตร์ ตั้นว่าในอันดับต้นๆ ของสถิติเบรียบเทียบรวมโดย เอสเตอร์ โบสตัน (1970: 87 – 89) ต้านการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในการค้าและการตลาด ร้อยละ 56 ของผู้มีชื่อในบัญชีดังกล่าวในประเทศไทยเป็นผู้หญิง ร้อยละ 51 ในฟิลิปปินส์ ร้อยละ 47 ในพม่า และร้อยละ 46 ในเขมร แม้ว่าอินโดนีเซียมีอัตราที่ต่ำกว่า คือร้อยละ 31 แต่ก็ยังแตกต่างอย่างชัดเจนกับประเทศไทยสูงอื่นๆ โดยเฉพาะในตะวันออกกลาง (ร้อยละ 1 ถึง 5) ในกรุงเทพฯ เมื่อทำการสำรวจสำมะโนประชากร ค.ศ. 1947 ผู้ที่จดทะเบียนเป็นเจ้าของหรือผู้จัดการร้านค้ามีผู้หญิงเป็นสามเท่าของผู้ชาย (Skinner 1957: 301) คงที่มีชื่อของมีนังกาเบาบทหนึ่งซึ่งเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นครั้งแรกในทศวรรษ 1820 ระบเร้าแม่ฯ ให้สอนลูกสาว “ประเมินการขึ้นๆ ลงๆ ของราคำสินค้า” (อ้าง Dobbin 1983: 50) หญิงเชื้อเป็นตัวตนของการเมืองที่ยังคงถูกคาดหวังให้แสดง

ทรงคนที่หลักแหลมและมัชช์สต็อกด้านการค้ามากกว่าผู้ชาย และพ่อค้าชาวจีนและยุโรปก็จะถูก
เย้ายวนเมืองจีตใจคับแอบแบบผู้หญิงในเรื่องเหล่านี้ (Alexander 1984: 36)

แม้ว่าผู้มาเยือนເອເຊີຍຕະວັນອອກເຊິ່ງໃຫ້ຫົວຂໍ້ວ່າຄວາມໃນປັຈຸບັນອາຈານໄມ້ຕະຫຼາດນັກຄື
ບທບາທຂອງຜູ້ໝົງດ້ານການຄ້າຂຶ້ງທຸກວັນນີ້ຈຳກັດຍູ້ໃນຕລາດຂາດເລັກາໃນຫນບທ ແຕ່ທີ່ຈິງແລ້ວມີໄດ້
ເປັນເຫັນນັ້ນມາໂດຍຕລອດ ພ່ອຄ້າชาວຍຸໂຮປະຈິນໃນຮະຍະຕັນໆມັກຈະປະຫລາດໃຈອູ່ສ່ວນທີ່ພບວ່າ
ຕັວອອງທຳຫຼຸກິຈກັບຜູ້ໝົງ

ໃນເຂມຣູ້ໝົງເປັນຄົນທີ່ຄວບຄຸມກາຮັກ (Chou 1297: 20)

ເປັນອຽມເນື່ອມຂອງພວກເຂາ (ชาວສຍາມ) ວ່າຫຼຸກິຈທັງໝາຍຈະຈັດກາວໂດຍກວຽຍ . . . ກາຣົດຕ່ອດຄ້າຂາຍທຸກອ່າງທັງ
ໄຫດ່ແລະເລັກ (Ma Huan 1433: 104)

ຜູ້ໝົງชาວສຍາມເປັນແມ່ຄ້າທີ່ຂໍ້ອືນຄ້າແຕ່ພວກເທື່ອ ແລະບາງຄນທຳກາວທັງໝາຍມາກາມຍາ (Hamilton 1727: 96)

ຜູ້ຮັບແລກເງິນທີ່ນີ້ (ອາຈະໜີ) ເຊັ່ນເດືອກກັບທີ່ຕັ້ງເກີ່ມ ສ່ວນໄຫດ່ເປັນຜູ້ໝົງ (Dampier 1699: 92, also 47)

ໃນໂຄສິນຈິນ ຜູ້ໝາຍທຸກຄົນເປັນທ່ານ ຈຳກັດຜູ້ໝົງເປັນຜູ້ດໍາເນີນກາຮັກ (White 1824: 261; also Chapman,
ຂ້າງ Yu 1978: 102)

ຜູ້ໝົງໃນປະເທດພຳມາ . . . ຕຸແລກິຈກາຮັກທີ່ສຳຄັງຢາຂອງສາມີ (Symes 1827 I: 255)

ຜູ້ໝົງ (ຂອງ ມາລູກ) ເປັນຜູ້ເຈົຈາ ທຳຫຼຸກິຈ ຊື້້ອແລະຂາຍ (Galvão 1544: 75)

(ໃນມະລະກາ) ຜູ້ໝົງເປັດຕາດຕອນກລາງຄືນ (Hwang Chung 1537: 128; cf. Pires 1515: 274)

ເປັນອຽມເນື່ອມທີ່ສາມີຈະມອບໝາຍໃຫ້ກວຽຍດູແລວ່າງການເງິນທັງໝົດ ຜູ້ໝົງໄປຕາດຄນເຕື່ອງແລະທຳຫຼຸກິຈຊື້ອ
ຂາຍ ມີຄຳກລ່າວທີ່ຕິດປາກກັນວ່າຜູ້ໝາຍຂວານນັ້ນເຊື່ອເຮືອງເງິນທອງ (Raffles 1817 I: 353)

ຄວາມໂດດເດີນຂອງໝາວຕ່າງໝາດຕະຫຼາດນັ້ນປົກຄວອງໃນກາຮັກຂອງເມື່ອງສ່ວນໄຫດ່ໃນເອເຊີຍ
ຕະວັນອອກເຊິ່ງໃຫ້ ທຳໃຫ້ພ່ອຄ້າແລະເຈົ້າຂອງເວົ້ວທີ່ທຳຫຼຸກິຈຂາດໄຫດ່ເປັນໝາຍ ແຕ່ຜູ້ໝົງໃນພື້ນທີ່
ຈຳນວນນັກກີໄດ້ເຂົ້າໄປວ່າມີໃນກວຽຍນີ້ດ້ວຍ ທີ່ມີຊື່ເສີ່ງນັກຄນໜຶ່ງເກືອຂໍ້ອື່ນ ໄກສົງ ເກເດ ປິນາເຕະໜີ (Nyai
Gede Pinataeh) ຜູ້ສົງເສລີມສາສນາອີສລາມແລະ “ແມ່ເລື້ອງ” ຂອງສູນນັ້ນ ດີຣີ (Sunan Giri) ທີ່ຜົ່ງສົມບັນດາ
ທ່ານຍັງເປັນທີ່ເຄາປັນບົດທີ່ເກຣ໌ຈີ້ ໜົງຜູ້ນີ້ເປັນມຸສລິມທີ່ເກີດໃນຕ່າງແດນ ຕັ້ນກຳເນີດຂອງເຂອຈະອູ່ທີ່
ປາເລີ່ມບັງ ຈິນ ອ້ອງ ເຂມຣາມຄວາມເຂົ້ອຕ່າງໆທີ່ຍືດດືກນັ້ນມາ ປະມານ ດ.ສ. 1500 ປຣາກງວ່າເຂອ
ທຳການໃນສູນະະຫັບນັດ້າ (ນາຍທ່າ) ຂອງເກຣ໌ຈີ້ ລືອກັນວ່າເຂອສົງເຂົ້ອຂອງເຂອໄປຄ້າທີ່ບາຫລີ ມາລູກ
ແລະເຂມຣ (Raffles 1817 II: 115 – 20; Meilink-Roelofsz 1962: 108; Lombard and Salmon
1985: 74) ສຕຣີໃນຈາງສະຫະລາຍທ່ານໃຫ້ເງິນທຸນໃຫ້ໄດ້ປະໂຍ້ນເປັນອ່າງດີ ໃນທສວຣະ 1660 ຂໍາຍາ
ຂອງສຸລົມຕ່ານ ອາຈານຸດດິນ ແຮ່ງມະກັສສ່າງ ພຣະນາມວ່າໂລມໂນກ ຕມໂບ (Lomo' Tombo) ມີເຮືອທີ່ສົງໄປກໍາ
ກາຮັກທີ່ຍະໂຍຮີໄດ້ຜົດກໍາໄວ່ມາກ (Speelman 1670A: 111) ຜູ້ໝົງທີ່ນັ້ນບັນປັດລັກຂອງອາຈະໜີ ຈັນນີ້

อินทร์ ในศตวรรษที่ 17 ทำการค้า และเก็บไว้เมื่อกัน อย่างน้อยก็เข็งข้นเท่าๆ กับผู้ชายที่ทำงานอย่างเดียวกัน (Coolhaas 1964: 21, 93, 257, 775)

นอกจากสตรีในราชวงศ์ที่ได้เอกสารแล้ว ชาว徭ลั่นดาและอังกฤษยังติดต่อธุรกิจกับแม่ค้าที่น่าเกรงขามหลายคน ในโครินจินพากษาต่อรองราชาพักไก่ “แม่ค้า (coop vrouwe) ที่ยิ่งใหญ่แห่งซินโอบา [เร้]” ผู้เดินทางไปยังเมืองหลวงของโครินจินเพื่อตราชตลาด เชือเป็นตัวแทนบริษัทที่ประกอบด้วยพื้นของผู้หญิงสองคนและพี่ชายหนึ่งคนที่สามารถส่งพริกไทยจำนวนมากได้แม้ว่าเชอจะมีเพื่อนร่วมทางเป็นชายมาด้วย “ผู้หญิงเป็นคนที่พูดและผู้ชายเป็นคนฟังและตอบตกลง” (Wonderaer 1602: 80) ผู้หญิงเชือสายมณุคันหนึ่งชื่อ สต ซา้มอญ (Soet Pegu) ใช้สถานภาพของเชอในฐานะคุณอนและหุ้นส่วนการค้าของพ่อค้าชาว徭ลั่นดาที่มาต่อเนื่องกันที่อยุธยา ผู้กขาดการค้า徭ลั่นดา-ไทยอย่างแท้จริงในศตวรรษ 1640 และด้วยวิธีนี้เชอจึงมีอิทธิพลมากที่ราชสำนัก (Pombejra 1984: 2 – 3; van Opstall 1985: 109 – 12) หนึ่งในพากขุนนางโกรังกาญาปัตตานีที่มีหนี้สินกับพากอังกฤษเป็นผู้หญิงชื่อ ดาโตะ เนวนัน (Datu Newanan) (Browne 1616: 108) และชาว徭ลั่นดาที่อาเจาะห์กวดซื้อดีบูกเพื่อส่งออกจาก “ผู้หญิงอาเจาะห์อีกคนหนึ่ง” (Compostel 1636: fol. 1200)

จากการค้าจะไปยังการทุกภัยใช้ก้าวที่ยาวเลข โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เป็นหัวหน้าส่วนการค้าและคุณอนของพ่อค้าต่างชาติ ผู้หญิงพากนี้ส่วนใหญ่แล้วจะพูดภาษาที่ใช้ในการค้าได้คล่อง ตั้งนั่นคณะผู้แทนชาว徭ลั่นดาคณะแรกที่ไปโครินจินพบว่าักษัติย์ติดต่อกับพากเข่าผ่านหญิงเวียดนามคนหนึ่งที่พูดภาษาโปรตุเกสและมลายูได้ดีเยี่ยมและเคยอยู่มาเก้าเป็นเวลาสามปี หนึ่งผู้นี้กับหญิงสูงอายุอีกคนหนึ่งชื่อมีสามีโปรตุเกสสองคนและเวียดนามอีกหนึ่งคนเป็นล่ามคนสำคัญของราชสำนักโครินจินเป็นเวลา 30 ปี (Wonderaer 1602: 22, 38) ในทำนองเดียวกัน ภารยาชาวพม่าผู้สูงอายุของชะบัดาร์ ที่ย่างกุ้ง เชือเคยแต่งงานมาก่อนกับชาวฝรั่งเศษหัวหน้าทหารวักษาระองค์ของพม่า ทำหน้าที่เป็นคนกลางที่จะขาดไม่ได้ระหว่างชาวต่างชาติและราชสำนักในศตวรรษที่ 18 (Cox 1821: 319 – 21) ต่อมากลับตัวแปรเดลีในสุมาตรา มีรับสั่งให้ “หญิงชาวผู้นำที่เป็นพิเศษมีคุณลักษณะเปลกกว่าคนทั่วไป” ชื่อเช เลาร์ด (Che Laut) ร่วมเดินทางกับคณะของจอห์น แอนเดอร์สัน (John Anderson) ไปยังรัฐต่างๆ ในสุมาตรา เชือ “เป็นอัจฉริยะในทางอักษรศาสตร์” พูดภาษาจีน ภาษาไทย ภาษาแขกชูเลียห์ (Chuliah) เปงกอลี และอาเจาะห์ และยังรู้เรื่องการเมืองของรัฐทั้งหลายบนฝั่งทะเลสุมาตราอย่างลึกซึ้ง (Anderson 1826: 44 – 45)

ในบางส่วนของโลกชาวเก้า ดูเหมือนว่ามีความโน้มเอียงเป็นพิเศษที่จะใช้ผู้หญิงในฐานะตัวแทนโดยเฉพาะในการเจรจาสงบศึก เป็นที่น่าเสียดายว่าแหล่งข้อมูลที่ชัดเจนจะหายคลำขอที่สุดของเรามีเรื่องนี้ เม่นเดส ปินโต กีเช็คถือไม่ค่อยได้มากนัก เขาอาจจะแต่งเติมเรื่องที่เขาเล่า

เพื่อความดีนั่นเด็น หลังจากเล่าถึงคณฑูตของญี่ปุ่นชราชือ ไน ปอมบายา (Nyai Pombaya) จาก กษัตริย์เดนะก์ ไปยังบันเต็น ขณะที่พระองค์อยู่ที่เมืองท่าแห่งนั้นใน ค.ศ. 1540 ปินโตอิบายะว่า กษัตริย์ชาวมักกะ “เจรจาเรื่องสำคัญที่สุดของรัฐโดยมีผู้หญิงเป็นคนกลางโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อ เป็นเรื่องสันติภาพ . . . และเหตุผลที่พากษาให้ก็คือ ‘พระเป็นเจ้าได้ประทานความอ่อนโยนและ ความโน้มเอียงที่จะมีอธิบายไม่ตiring อีกทั้งอำนาจแก่หญิงมากกว่าชายผู้มีความกระต้าง อย่างที่เข้า พูดกัน และมีผลทำให้ไม่เป็นที่พอใจแก่ผู้ที่ส่งให้ไปเจรจา” (Pinto 1614: 375) แม้ว่าปินโต อาจจะไม่ได้ไปยังที่ต่างๆ ที่เข้าข้างด้วยตนเองทั้งหมด แต่ก็มีมูลความจริงอยู่บ้างในเรื่องของเขาน ในกรณีนี้มีการยืนยันจากผู้สืบทอดข่าวที่มีความระมัดระวังมากกว่า และอยู่ที่บันเต็นเป็นเวลาหลายปี อีกครึ่งศตวรรษต่อมา “ถ้ากษัตริย์ . . . ลงผู้ชาย (ไปรับคนคนหนึ่ง) ฝ่ายนั้นอาจปฏิเสธไม่มา แต่ถ้า พระองค์ลงผู้หญิงไป เขายังอาจปฏิเสธหรือหาข้อแก้ตัวได้ ยิ่งกว่านั้นหากผู้น้อยมีเรื่องฟ้องร้องผู้มี อำนาจ ถ้าไม่มาเองก็จะลงผู้หญิงมาแทน” (Scott 1606: 170) บอยครั้งที่ผู้หญิงมักปรากฏว่า เป็นผู้เจรจาหรือพยานบน Jarvis ของชาวสมัยก่อนๆ (Casparis 1981: 147) ส่วนที่อื่นๆ ในชุลาราเวชี พาก โตรajan ได้ส่งสุภาพสตรีตระกูลชุนนางซึ่งเป็นผู้สูงอายุและตาบอดไปเจรจาสงบศึกกับ กองทัพบุกสกข่องอาจุ ปัลลากก้า ที่มาจอมตีใน ค.ศ. 1683 (Andaya 1981: 260)

อันที่จริงมีการใช้ผู้ชายไปเป็นตัวแทนเหมือนกัน และเป็นจำนวนมากด้วย เพราะ มาตรฐานสากลของมุสลิมและคริสต์ศาสนาได้ผลมากขึ้นในศตวรรษที่ 17 ข้อสังเกตที่กล่าวมา ข้างต้นชวนให้คิดว่าความหมกมุ่นของอภิชนชาيانการจัดระบบการเมืองในเบื้องของการลำดับชั้น ตามสถานภาพและเป็นพันธกิจของพากเขาที่จะแก้แค้นการล้มเหลว (โดยเฉพาะใน ชา—Pires 1515: 176; Ma Huan 1433: 88) ทำให้พากเขามีเป็นตัวแทนที่อันตรายต่อผู้ที่ sewage ลัตติภาพอย่างแท้จริง ผู้ชายไม่สามารถต่อรองอย่างที่สามารถคาดหวังได้จากผู้หญิง หรือให้ถือ ความรู้สึกเรื่องศักดิ์ศรีของเขามาเป็นรองความต้องการที่จะประนีประนอมกัน

บทบาทการสร้างสันติภาพภายใต้การสนับสนุนของผู้หญิงโดยเฉพาะ ทุกวัฒนธรรมดูเหมือนมีความโน้มเอียงที่จะ จินตนาการและยกย่องเทิดทูนผู้หญิงพิเศษที่มาช่วยแก้สถานการณ์ที่สิ้นหวัง “ไม่มีวันบุราชูของ เวียดนามคนใดมีชื่อมากไปกว่าวีรสตรีพื้นเมือง ในสกุลตุง (Trung) ที่ลูกขื่นมาต่อต้านจีนใน ค.ศ. 43 คนไทยยังคงถือถึงหญิงสองพี่น้อง ที่นำกำลังป้องกันภูเก็ตได้สำเร็จใน ค.ศ. 1785 สมเด็จพระศรี ศุริย์ ทัย ผู้สันนิษฐานมีป้องกันอยุธยาใน ค.ศ. 1564 และใน ค.ศ. 1826 คุณหญิงไม่ที่ช่วย ปลดปล่อยโคราชหลังจากนำหญิงที่ถูกจับเป็นเชลยหลายร้อยคนหลบหนีไปได้ (Gerini 1905: 179 – 83) มีเรื่องเล่าว่า ผู้หญิงมีบทบาทที่อาจหาญในการป้องกันมาตรฐานต่อสู้กับสุลต่านอาคุนแห่ง นาตรา้มใน ค.ศ. 1624 (de Graaf 1958: 90) ถ้าวีรสตรีที่สักดิ์ศรี เช่นนี้มีบทบาทที่กว้างขวางใน

เอกสารดังวันออกเฉียงได้มากกว่าที่อื่นๆ อาจเป็นไปได้ว่าที่สถานภาพมีความสำคัญกว่าเพศ และผู้หญิงไม่ถูกกีดกันจากการเป็นผู้นำถ้าโอกาสเอื้ออำนวย

ลักษณะเฉพาะของภูมิภาคนี้คือนิสัยของนักปักรกรองผู้ทรงอำนาจที่จะแวดล้อมไปด้วยผู้หญิงจำนวนมาก ในจำนวนนี้มีบางคนทำหน้าที่ขององครักษ์ เเล่กันว่ากษัตริย์แห่งนครมีผู้หญิงในพระราชวังสี่พันหรือห้าพันคน (Chou Ta-kuan 1297: 15 – 16) สุลต่านอิสกันดาร์ มุดาแห่ง อาเจะมีสามพันคน (ดูรูปที่ 22) และสุลต่านอากุงแห่งมาตรา้มีหิญหิ่นคน อย่างน้อยในสองกรณีหลัง พวกรู้สึกในวังเหล่านี้รวมหน่วยพิเศษที่ฝึกให้อาภูมิ พวกรู้สึกในวังและร่วมในขบวนพิธี (Beaulieu 1666: 102; van Geons 1656: 256 – 60) กษัตริย์ มังกูเนการัน (Mangkunegaran) องค์แรกยังคงรักษาธรรมเนียมให้มีหน่วยทหารหญิง (*prajurit estri*) ฝึกฝนให้เป็นเลือกya ในช华ในปลายศตวรรษที่ 18 (Kumar 1980: 4 – 6) ในท่านองเดียวกันพระราชวังสยามมีโขลนหรือกองยาเมืองหญิง (Sanam Daha) รับผิดชอบพระราชฐานฝ่ายในหรือส่วนของผู้หญิง (Wales 1934: 146; La Loubère 1691: 100)

รูปแบบนี้ดูเหมือนจะเกิดจากผู้ครองอำนาจสูงสุดไม่ไว้วางใจผู้ชายที่ใกล้ชิด อย่างน้อยในโลกของชาวเกาะ หากมีการหมิ่นเกียรติยศ ก็คาดว่าผู้ชายจะมีปฏิกริยาต่อตอบแทนที่ด้วยอาชญากรรมที่ติดตัวอยู่เป็นประจำ ประวัติศาสตร์ของยุคนี้มีตัวอย่างที่น่าเชื่อถือมากที่เดียวว่า ทรงคนละเช่นนี้นำพาไปที่ใด (Sejarah Melayu 1612: 98; Sejarah Goa: 40) กษัตริย์อาเจาะห์ผู้ทรงอำนาจเด็ดขาดเป็นพิเศษองค์หนึ่ง สุลต่านอัล มุกัมมิล (1584 – 1604) ตั้งผู้หญิงให้เป็นแม่ทัพเรือ “เพาะพระองค์ไม่ไว้พระทัยผู้อื่น” (Davis 1600: 150) ดูเหมือนว่าไม่มีหลักฐานว่าผู้ทรงอำนาจที่มอบความไว้วางใจแก่ผู้หญิงเหล่านี้ จะถูกทรงหักหลังด้วยมาตรฐาน เช่นที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งด้วยมือของผู้ชาย ทั้งไม่มีการยืนยันว่ากองทหารหญิงเข้าร่วมในการรอบครั้งสำคัญๆ ดังนั้นการมีหน่วยทหารหญิงดูเหมือนจะสนับสนุนสมมติฐานที่ว่า ความรุนแรง การใช้อาภูมิ และการป้องกันเกียรติยศ อันทำให้กราฟกันได้ง่ายๆ โดยหลักการแล้วเป็นเรื่องของผู้ชาย แต่อย่างไรก็ตาม หน่วยเช่นนี้อาจเป็นต้นตอของนิทานที่เกินจริงของนักเดินทางเรื่องนักรบอะเมซอนในเอกสารดังวันออกเฉียงใต้ (Ibn Battuta 1354: 279 – 81)

ไม่เป็นเรื่องแปลกเลยที่พบว่าผู้หญิงมีบทบาทเด่นในการบันเทิง จำนวนมากอยู่ในกลุ่มระบำ วงศ์ตระ และคณะละครทั้งสองที่เอกสารดังวันออกเฉียงใต้ ที่เจบู มีการต้อนรับมะเจลแลนโดยกลุ่มผู้หญิงที่เล่นดนตรี และที่บันเต็นมีกลุ่มผสมนักแสดงกลและนักแสดงละครมาแสดงในพิธีสุหนัดของพระราชวงศ์ (Pigafetta 1524: 154 – 55; Scott 1606: 155) ผู้หญิงธรรมชาติไม่ใช่เชื้อพระวงศ์น้อยคนนักจะได้รับการยกย่องในพงศาวดาร ในจำนวนไม่กี่คนนี้มีนักร้องและนักเต้นระบำที่น่าทึ่งคนหนึ่งที่ราชสำนักมัชปาหิต และ ดัง ชีรัต (Dang Sirat) ดาวaucupra รามลากูที่ปัตตานี

เจ้าชายยะໂຍຣັງມາເຢືນປັກໃຈຮັກເຂອຍ່າງຫລງໄໝລ (Nagara-kertagama 1365: 107 – 08; Hikayat Patani: 115 – 17) ในประเพณีการแสดงละครเรื่องของชوانักร้องหญิงมีความสำคัญ เกือบเท่ากับคนเชิดหุ่น และแม้ว่าตามธรรมดาก็แล้ว คนเชิดจะเป็นชาย แต่มีคนเชิดผู้หญิงที่มีชื่ออย่างน้อยหนึ่งคนในศตวรรษที่ 17 (Sutton 1984; Pigeaud 1938: 61) ที่บรรจุในงานถึงศตวรรษที่ 19 นักเล่านิทานอาชีพเป็นผู้หญิง เดินจากบ้านหนึ่งไปอีกบ้านหนึ่งเพื่อเล่าเรื่องราวด้วยตนเอง (hikayat) และขับโคลงกลอน (sya'ir) ให้ผู้ฟังซึ่งส่วนใหญ่เป็นหญิง (St. John 1862 II: 260)

รูปที่ 22 ไขลนหญิงที่ราชสำนักอาเจห์ ที่วัดตามความนึกคิดของช่างจากภาพแม่พิมพ์ไม้ในศตวรรษที่ 17 ตีพิมพ์ในหนังสือของ van Warwijck 1604

เนื่องด้วยนักเขียนชาวເຂົ້າຕະວັນອອກເຈີ່ງໄດ້ກ່ອນສັບໃໝ່ຈະໄໝປອກຊື້ອໍາ ເຮົ່າຈຶ່ງໄໝສາມາດຄູ່ໄດ້ວ່າຜູ້หญิงມີສ່ວນມາກນ້ອຍເພີ່ງໄດ້ໃນການແຕ່ງໂຄລັງກລອນເພື່ອຂັບຂານຫຼືອຈາດລັງໄວ້ ໃນศตวรรษທี่ 18 ມີກົງໜູ້ທີ່ໂຄດເດັ່ນໃນສານອຍ (Ho Xuan Huong) ແລະ ຫຼູກາກົງຕາ ແລະ ເປັນໄປໄດ້ທີ່ເຈົ້າໜູ້ສຍາມໃນຍຸ肯ນ້າໄດ້ນໍາເຮືອງປັນຍີ (ອີເໜາ) ຂອງອິນໂດນີເຂົ້າມາເຂົ້າມາເປັນພາສາໄທຍ (Nguyen and Huu 1973: 170; Kumar 1980; Dhaninivat 1956: 139) ພູ້ມາລູ້ຊື້ອໍາ ເຊິ່ງເລັດຖະບານ ທີ່ສອນຈອທິນ ແອນເດອරັ້ນ ເຮືອງການເນື້ອງຂອງສຸມາຕາຣາໃນທศວರະຍາ 1820 ເປັນທັງກວີແລະນັກປະວັດີສາສຕ່ຽນ ສ່ວນຜູ້ທີ່ເຂົ້າມູລທີ່ມີຄໍາມາກແກ່ ແມຕທີ່ສ ເຮືອງວຽກງານຂອງບຸກສິໃນທศວරະຍາ 1850 ເປັນເຈົ້າໜູ້ ແກ່່ງ ຕາເນົດຕະ ເຊິ່ງ “ຄົງແກ່ເຮົາມ” — ເປັນທັງນັກປະວັດີສາສຕ່ຽນ ອາລັກໜູ້ໃນราชสำนัก ແລະນັກສະສົມ ຕັ້ນຈົບບັນຈານເຂົ້າມາ (Matthes 1852: 172) ສຕົວໃນราชสำนักຂອງພະນາຍາຍົນທີ່ອຸ່ຍ້ຍາມີ້ຫລາຍຄົນ ເປັນກວີ ແລະວຽກງານເຮືອງຮັກອັນມີຊື່ທີ່ສຸດຂອງຍຸກທີ່ຮູ່ຈະຈຳນັ້ນໆ ລິລິຕພະລວມ ເລັ່ງຈາກມຸນມອງ

ของผู้หูบง (ไม่รู้ว่าจากมุมมองของนักเขียนหูบงหรือไม่) ว่าหูบงผู้สูงศักดิ์ในวงศ์สองคนหลอกล่อให้พระเอกมาที่วังเพื่อความถูกธรรมชาติของตน (Diller 1983: Schweisguth 1951: 84 – 90)

การโรงเรียนกับระบบศาสนาเป็นทางการอาจทำให้ผู้ชายรู้หนังสือมากขึ้น แต่ผู้หญิงลดลง ในศตวรรษที่ 17 เด็กชายชาวไทยและพม่าจะไปเรียนรู้หนังสือระดับพื้นฐานที่วัดเมื่ออายุประมาณ 7 ขวบ ส่วนเด็กหญิง “น้อยนักที่จะเรียนเขียนและอ่าน” (van Vliet 1626: 88) ศาสนาอิสลามให้การศึกษาเด็กชายไม่ทั่วถึงเท่าพุทธศาสนาในภัยเดร瓦ท และก็จะเลยผู้หญิงในแบบเดียวกัน อย่างไรก็ตามประเพณีเก่าแก่กว่าที่ให้การศึกษาทั้งสองเพศ มีหลังเหลือในบางแห่งนานกว่าแห่งอื่นๆ ในพิลิปปินส์บادหลวงสเปนรุ่นแรกๆ ก็กล่าวว่าผู้คนทั้งสองเพศสามารถเขียนและอ่านหนังสือพื้นเมืองได้เหมือนกัน และเมื่อเทียบกันแล้วผู้หญิงเขียนและอ่าน “คล่องกว่ามาก” (Alcina 1668 III: 39; cf. Dasmariñas 1590A: 424) สาเหตุที่อัตราการรู้หนังสือของผู้หญิงสูงชี้ว่ามีอยู่ทั่วไปในส่วนต่างๆ ของสุมาตราที่วิถีชีวิตแบบเก่ายังคงหลงเหลืออยู่ อาจเป็นเพราะมีการใช้ตัวอักษรเก่าในการปฏิบัติการค้าต่างๆ ในเชิงชีวิตประจำวัน ไม่ใช่ในศาสนาทางการและการปกครอง อันเป็นขอบเขตของผู้ชาย (ดูบทที่ 5) รูปแบบอันไม่ธรรมดานี้ ทำให้จำเป็นต้องคัดค้านข้อสันนิษฐานใดๆ เรื่องผู้ชายเป็นผู้เขียนงานซึ่งเอกที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ยกเว้นงานที่ออกตามขั้นบประเพณีศาสนาและจากวัด

การปักครองโดยผู้หันปฏิญญาเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ เมื่อคนกันหมัดในประเพณีการปักครองทั้งของขึนดู พุทธ อิสลาม และ จีน แต่สังคม kos ต่อหนึ่งเชี่ยวนี้มีโพลินีเซียและมาดาガสการ์รวมทั้งอินโดเนเซียและพิลิปปินส์มีแนวโน้มมากกว่าประชากรกลุ่มใหญ่ใน “ที่จะยกผู้หันปฏิญญาที่มีชาติธรรมกูลสูงขึ้น” ของบัลลังก์ ที่ชูลาเวซีซึ่งกำเนิดมีความสำคัญเหนือเพศในเรื่องการสืบราชสมบัติอาจเป็นกรณีสุดโต่ง หากในสามสิบสองของผู้ครองใบเเน (รัฐที่ใหญ่ที่สุดของบุกิส) ตั้งแต่ก่อตั้งมาในศตวรรษที่ 14 เป็นผู้หันปฏิญญา เจมส์ บรู๊ฟ ผู้ไปเยือนนาโจ รัฐบุกิสที่อยู่ติดกัน พบว่าหัวหน้าใหญ่ (อาฐุ) สี่ในหากคนเป็นผู้หันปฏิญญา (Brooke 1848 I: 74 – 75) ในที่ซึ่งอินเดีย (หรือในเวียดนาม จีน) มีอิทธิพลมากกว่าโดยเฉพาะในราชสำนักที่สูงส่งบนแผ่นดินใหญ่ การปักครองโดยผู้หันปฏิญญาเกือบจะไม่มีเลย สยามไม่เคยยกผู้หันปฏิญญาขึ้น “ครองบัลลังก์” ที่เวียดนามและพม่าก็เกือบจะไม่มีเลย ในeko เชี่ยตะวันออกเฉียงใต้ที่เป็นมุสลิม รูปแบบของกษัตริย์เพศชายดูเหมือนจะแพร่หลายไปทั่วในที่สุดเมื่อราวๆ ค.ศ. 1700 หลังจากนั้นมาการปักครองโดยผู้หันปฏิญญาแทบจะไม่มีเลย

แต่ระหว่างศตวรรษที่ 15 และ 17 มีความโน้มเอียงอย่างชัดเจนสำหรับรัฐที่มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการขยายการค้าของภูมิภาคที่ผู้คนยังคงครอง หล่ายรัฐยกผู้คนยึดบลลังก์ต่อเมื่อมีความสำคัญระดับสูงสุดทางด้านการค้า ที่ป่าไชเมืองท่าสำคัญเมืองแรกของมุสลิมในดินแดนใต้ ลมมีราชินีสององค์ติดต่อกันระหว่าง ค.ศ. 1405 และ 1434 ก่อนที่จะถูกมະละกาดับรัชมีในรัชนา

เมืองท่าสำคัญในช่องแคบมะลากา (Cowan 1938: 209 – 10) ผู้หลงคันเดียวบนบัลลังก์พม่า ในช่วงนี้คือพระนางเชิงสอบุ (1453 – 72) พระนางได้ควบคุมการสร้างหงสาวดีให้ขึ้นมาเป็นคลังสินค้าสำคัญในอ่าวเบงกอล จาปรา ซึ่งอยู่ที่ฝั่งทะเลตอนเหนือของชาวไนย์เป็นมาต้น กองทัพเรือและการค้ากับในรัชสมัยของกาลี-ญามัต (Kali-nyamat) ราชินีผู้มีชื่อเสียงในช่วงที่สามของศตวรรษที่ 16 เท่านั้น ในทำนองเดียวกันซูการานา ศูนย์ส่งออกเพชรในบอร์เนียตะวันตกเฉียงใต้ (ประมาณ ค.ศ. 1608 – 22) จัมบี ที่อุดมสมบูรณ์ด้วยพริกไทยในช่วงตะวันออก (1630 – ประมาณ ค.ศ. 1655) กลันตันบนฝั่งทะเลตะวันออกของมาลายู (16101–71) และโซโลร์ คลังสินค้าไม้จันทน์ทางตะวันออกของฟิลิปปินส์ (ประมาณ ค.ศ. 1650 – 70) มีประมุขหญิงครองบัลลังก์ในช่วงสั้นๆ เมื่อราชเหล่านี้เป็นศูนย์ค้าขายที่สำคัญ บันเต็นไม่เคยมีผู้หญิงปกครอง แต่เมื่อئีเป็นเมืองท่าสำคัญในทะเลอาเซียนระดับต่ำ อับดุล กะดีร (Abdul Kadir) เป็นยุวราชตระกูลอยู่ยาวนาน (1596 – 1616) ในช่วงห้าปีของระยะนี้ (1600 – 05) บุคคลที่โดดเด่นคือ ไน เกเด วนานคีรี (Nyai Gede Wanagiri) “หญิงสาวที่ควบคุมผู้สำเร็จราชการและคนอื่นๆ ทั้งหมด . . . ถึงแม้ว่าเธอจะมิได้มีเลือดกษัตริย์ แต่ความสุขมารอบรู้ของเธอเป็นที่ยกย่องนับถือของคนทุกหมู่เหล่าที่เธอปกครองรวมกับว่าเป็นราชินีของประเทศแต่ผู้เดียว” (Scott 1606: 130; also Djajadiningrat 1913: 153 – 54)

รูปแบบนี้โดดเด่นเกินกว่าที่จะลงความเห็นว่าเป็นเหตุบังเอิญของการสืบราชวงศ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงผู้หญิงปกครองในปา主义 กลันตัน และโซโลร์ ที่มีราชินีสององค์ต่อเนื่องกัน ในรัฐอิสลาม อาเจห์ และปัตตานี ความนิยมนั้นเห็นได้ชัดเจนว่าเกิดจากภารพิจารณาอย่างรอบคอบ ในแต่ละกรณีผู้หญิงนั่งบัลลังก์ติดต่อกันสี่คน มีเพียงคนแรกเท่านั้นที่มีคุณสมบัติพร้อมทางเชื้อสาย ในศตวรรษที่ผู้หญิงปกครองปัตตานี (1584 – 1688) รวมช่วงเวลาที่ปัตตานีเป็นคลังสินค้าสำคัญในการค้ากับจีน ราชินีสี่องค์ของอาเจห์ (1641 – 99) ได้เห็นความเสื่อมด้านการทหารและการเมืองที่เป็นผลมาจากการชัยชนะของสุลต่านอิสกันดาร์ มูดา (1607 – 36) แต่ก็ได้รักษาอาเจห์ให้เป็นเมืองท่าอิสระที่สำคัญที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ส่วนที่เป็นเกาะ การที่มีผู้หญิงปกครองเป็นหนึ่งในกุศลบายที่มีให้พากวนนางผู้สนับสนุนจากการค้าจำกัดอำนาจของกษัตริย์และทำให้รัฐมีความมั่นคงสำหรับการค้าระหว่างชาติ (Reid 1979: 408 – 12) อิสกันดาร์ มูดา โดยเฉพาะเป็นตัวอย่างที่น่ากลัวของอันตรายจากสมบูรณานญาสิทธิราชย์ที่พยายามจะผูกขาดการค้ากับชาวอังกฤษและชาวยอแลนด์ ขณะเดียวกันก็ ฆ่าพัน ข่มขู่ และริบทรัพย์สินชุนนางของพระองค์เองที่ประสบความสำเร็จในการค้า เมื่อได้ทดลองทางเลือกโดยให้ผู้หญิงปกครอง พากวนนางอาเจห์และปัตตานีก็ได้ทางที่จะให้ธิการนี้ดำเนินต่อไป ที่ปัตตานีราชินีองค์แรก “ได้ครองราชย์อย่างสันติสุขกับคณะที่ปรึกษา . . . จนราชภูมิทุกคนถือว่าการปกครองของ

พระนางดีกกว่าษัตติย์ที่สวรรคตไป เพราะว่าข้าของที่จำเป็นทุกอย่างถูกมากตอนนี้ ขณะที่สมัย กษัตติย์ (ตามที่พากเขาว่ากัน) ของเพงกว่าถึงครึ่งหนึ่ง เพราะภารีที่ชุดรีดในตอนนั้น" (van Neck 1604: 226) ในทำนองเดียวกัน อาเจห์ในรัชสมัยของราชินีองค์แรกตามคำขอผู้บันทึกเหตุการณ์ ที่ยังไม่ระบุชื่อ เป็นแหล่งชุมนุมฟื้นคืนนาชาติ เพราะพระนางปกคลongด้วยความเที่ยงธรรม ราชานี "เจริญรุ่งเรืองที่สุดในช่วงนั้น อาหารถูกมาก และทุกคนมีชีวิตที่สงบ" (Raniri 1644: 59) ในทางตรงข้าม "เพียงแต่พระนามของกษัตติย์ก็กลایเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจนานแล้ว . . . เพราะการปกคลongที่ทำรุณกดซึ่ของกษัตติย์องค์สุดท้าย" (Bowrey 1680: 296; cf. Ibrahim 1688: 174) การลักขโมยจะถูกลงโทษอย่างเข้มข้นในรัชสมัยของราชินี สิทธิในทรัพย์สินจะไม่ถูกละเมิด พวกรุนแรงพบว่าพากเขาสามารถปกคลongร่วมกันโดยมีราชินีเป็นผู้ทรงอำนาจเต็มและชัด มีลักษณะบางอย่างคล้ายอังกฤษสมัยพระราชนีอลิชาเบท คือพวกรุนแรงแข่งขันกันเพื่อให้เป็นที่โปรดปราน แต่ก็ยอมรับความเห็นของพระนางในที่สุด

นี่มิได้เป็นกรณีของชายผู้ทรงอำนาจใช้ผู้หญิงที่ไม่มีอำนาจเป็นหุ่นเชิด เพราะผู้หญิงยังดำเนินงานการค้าและการปกคลongทั้งในอาเจห์และปัตตานี ที่ปัตตานีในสมัยของราชินีองค์ที่สี่ ระดับของบรรณาการอย่างเป็นทางการลดลง เพราะพระนางเองทรงมีทรัพย์สินมากมายจากมรดกและการค้าที่กว้างขวาง (*Hikayat Patani*: 114) ในการเลือกผู้หญิงครองบัลลังก์ พวกรุนนางมิได้เลือกการปกคลongที่ไม่รุนแรงเท่านั้น แต่ต้องเป็นการปกคลongที่มีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับการอื่นๆ ผู้ชายถูกคาดหวังให้ปกป้องสถานภาพและเกียรติยศในสนำมรบ แต่สู่รุยสุร่ายในเรื่องทรัพย์สิน ผู้หญิงมีหน้าที่จะต้องเข้าใจกลไกของตลาด เจรจาต่อรองให้ได้ประโยชน์สูงสุด และสงวนต้นทุน โดยท้าไปปั้นที่มีความคาดหวังเหล่านี้จากผู้หญิงในฐานะประมุขของประเทศไม่ผิดหวัง การปกคลongโดยผู้หญิงล้มเหลวไปเมื่อปัตตานีและอาเจห์ขาดผู้เมืองที่ยังคงมีประกายบุญญาภารีของกษัตติย์อยู่รอบกาย และเมื่อพวกรุนนางที่เมืองท่าเริ่มสูญเสียอิทธิพลแก่กลุ่มอำนาจที่ไม่ค่อยสนใจการค้า

บทที่ 5

งานเฉลิมฉลอง และ การบันเทิง

แล้วอะไรเล่าคือการดำเนินชีวิตอย่างถูกต้อง ต้องมีชีวิตเหมือนเล่น—เล่นกีฬา
บางอย่าง บางสรวง ร้องเพลง และ เต้นระบำ แล้วผู้ชายก็จะสามารถทำให้พระเจ้า
พอยใจและป้องกันตัวเองจากพวกศัตรู และมีชัยชนะในการต่อสู้

--Plato, Laws, quoted Huizinga 1938: 19

เพราะว่าลมฟ้าอากาศที่นี่ไม่วุ่นแรงและอาหารหลักอันได้แก่ข้าว ปลา และ ผลไม้ก็เชื่อได้
มากกว่าในส่วนอื่นๆ ของโลกว่าจะมีพ่อเพียง ชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีข้อได้เปรียบจาก
ธรรมชาติในการลีกหนึ่การดินวนต่อสู้เพื่อการยังชีพ คนพากนี้อาจมีเวลาที่จะอุทิศให้กับสิ่งที่
ปัจจุบันนี้จดอยู่ในประเพณีการพักผ่อนやすว่างมากกว่าชนชาติอื่นๆ ในสมัยนั้น ไม่ต้องสงสัยเลย
ชาวญี่ปุ่นที่ได้พบชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะรู้สึกว่าพวคนนี้มีเวลาว่างมากมาก และสามารถ
ใช้เวลาต้อนรับฯ ร้องเพลง เลี้ยงอาหาร เล่นพนัน และสร้างความเพลิดเพลินให้กันและกัน
(La Louber 1691: 35; Verhael 1597: 30; Eredia 1613: 39) แต่อาจเป็นไปได้ว่าแนวคิด
เรื่องการเห็นว่างจากการงานเป็นเวลาว่าง ซึ่งตรงข้ามกับกำหนดการทำงานประจำวัน อันเป็น
ผลิตผลสมัยใหม่ของสังคมอุตสาหกรรม สำหรับชาวเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของยุคนั้น การมี
ส่วนร่วมในงานเฉลิมฉลอง งานพิธี และงานเลี้ยงดูเหมือนว่าจะเป็นพันธกิจทางสังคมที่สำคัญ
พอๆ กับงานที่ให้ผลผลิต ทั้งคนไทยและคนมลายูใช้คำรวมมาสำหรับคำ work ของ
ภาษาอังกฤษ (งาน ในภาษาไทย kerja ในภาษา马来) ที่หมายถึงการมีส่วนร่วมในการเฉลิม
ฉลองและพิธีกรรม

แต่ในภาษาท้องถิ่นได้มีการยอมรับ การบันเทิงและการละเล่นประเภทที่เห็นกันอยู่ทั่วไป
หนังสือบันทึกเหตุการณ์มักจะเล่าไว้ว่าผู้คนสนุกสนานกันเพียงได้กับละคร การละเล่น และระบำ
อีกครั้งหนึ่งที่คำไทยและคำมลายูสำหรับ play (เล่น และ main ตามลำดับ) ครอบคลุมกิจกรรม
ต่างๆ ในวงกว้าง จากนั้นวะและละครจนถึง การแสดงความรักที่ต้องห้าม ความเพลิดเพลินเช่นนี้
ส่วนใหญ่เป็นเรื่องส่วนตัวและนักประวัติศาสตร์ยกที่จะเข้าถึง จะเห็นได้ก็ในงานเฉลิมฉลอง
ตามฤดูกาลและพิธีผ่านภาระส่วนบุคคลที่ทั้งชุมชนเข้าร่วมด้วย งานเหล่านี้มีลักษณะหลาย
อย่างเหมือนกับงานฉลองในส่วนอื่นๆ ของโลก—มีศาสนาเป็นแกน สำเนียงในความเป็นชุมชน
การแข่งขัน การพนัน ละคร การเล่นตลก และ ยกเลิกข้อห้ามตามปกติ แต่โดยทั่วไปแล้วงาน

เนลิมฉลองสาธารณ์ใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ดูเหมือนว่าจะส่งเสริมมากกว่าจะห้ามระบบ
ลำดับชั้น ความไม่เรียบร้อย การผ่อนผันเรื่องเพศ และการประปนของชนชั้นในสังคม มักจะเกิด
ตามบริเวณรอบนอกของงาน แต่ไม่มีหลักฐานเท่าใดนักว่ามีรูปแบบการกลับบทบาทกันอย่าง
พากrenaix (reynages) ของโปรด旺ซ์ (Le Roy Ladurie 1797: 303 – 04) และการต่อต้านพิธี
จากกลุ่มชนผู้ปักครองตนเองที่ แบคทิน (1940: 220) อย่างจะได้เห็น เช่น ในเทศบาลงานฉลองใน
บุคพื้นฟูศิลปวิทยากร ก็ยังน้อยลงไปอีก

รัฐคือโรงละคร

ผู้ขอสารภาพว่า เมื่อคณฑุกของกษัตริย์ล่องเข้าแม่น้ำมา ความงามของภาพที่ปรากฏ
ยังความประหลาดใจแก่ผู้ แม่น้ำมีความกว้างพอสมควร . . . ส่องข้างฟากแม่น้ำไม่เขียว
โดยตลอด นี่คงจะเป็นโรงละครที่ดีที่สุดในโลกสำหรับงานเลี้ยงที่หูลำพูนเพื่อยที่สุด แต่
ดูเหมือนว่าไม่มีความหูลำพูนที่ที่เทียบได้กับจำนวนคนมากมายที่ kob รับใช้คุณ มีคน
เกือบสามพันคนลงเรือ 70 หรือ 80 ลำ ซึ่งอยู่ในกระบวนการท่านทุต . . ทุกคนลalonada
ไปกับความหลากหลายและจำนวนของเรือ และความรื่นรมย์ของสายน้ำ และกระนั้นหูก
ยังเพลิดเพลินไปกับเสียงอันป่าเถื่อน แต่ก็ไม่ฟังของเพลง การให้ร้อง และ เครื่องดนตรี

-La Loubère 1691: 42

ชีวิตที่รื่นรมย์อุดมไปด้วยวัฒนธรรมในภูมิภาคนี้ ส่วนใหญ่จัดโดยรัฐ อันเป็นการยืนยัน
ชัดเจนถึงสถานภาพของรัฐว่าเป็น “ศูนย์แบบฉบับ” ตามสำนวนของ กีรตซ์ พระราชนพศาวดาร
ของราชวงศ์มีเรื่องมากมายเกี่ยวกับชีวิตสังคมของท้องที่นี่ ไม่ใช่เพราความสนใจในการ
พักผ่อนหย่อนใจประจำวันแต่เพราการแข่งขัน ละคร ดนตรี และระบำ เป็นการแสดงถึงอำนาจ
และความเลอเลิศของผู้ครองประเทศ “รัฐได้พลัง . . . จากกำลังความสามารถในจินตนาการ
สมรรถภาพด้านสัญลักษณ์ที่จะสร้างมนต์เสน่ห์ให้แก่ความไม่เท่าเทียมกัน” (Geertz 1980:
123) ด้วยการจัดงานแสดงที่ตื่นตาตื่นใจให้ผู้คนเป็นพันๆ เข้าร่วมด้วย กษัตริย์จะปรากฏ
พระองค์ในฐานะแกนกลางที่อยู่เหนือความชัตติ และ รัฐของพระองค์จะหมุนรอบฯ แก่นนี้

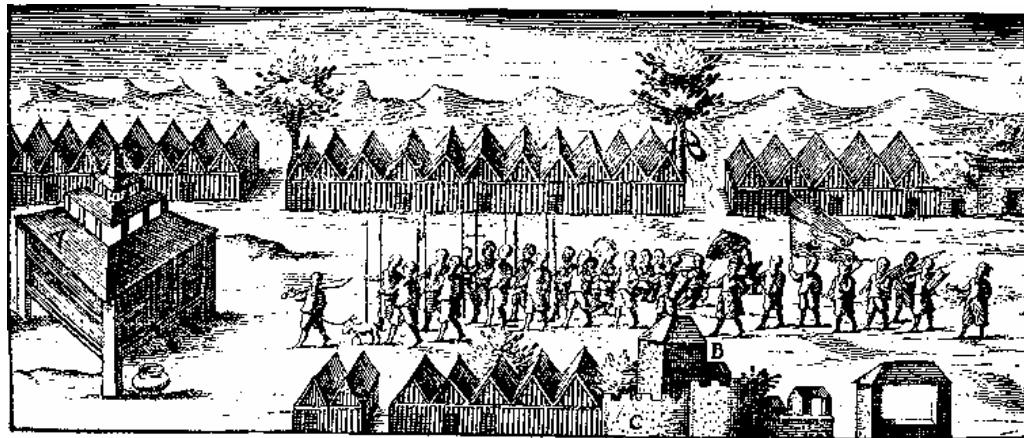
งานเฉลิมฉลองของราชสำนัก และศาสนาราชการ เปิดโอกาสให้กษัตริย์ปรากฏพระองค์ต่อหน้า
ประชาชนแสดงราชานุภาพพร้อมด้วยข้าราชการสำนัก ข้าราชการ ทหาร ข้าราชการบริพาร และแม่แต่
ชาวต่างชาติ ทุกคนจะมีตำแหน่งอยู่ในกระบวนการแห่ง (รูปที่ 23) พิธีราชภัฏ เชก พิธีอภิเชกสมรส
พิธีศพ และพิธีเข้าวังแรกรุ่น งานฉลองทางศาสนาประจำปี พิธีเพื่อความอุดมสมบูรณ์และ

ความปลดภัยของบ้านเมือง และแม้แต่งานรับรองทุตต่างประเทศ เป็นโอกาสที่จะจัดกระบวนการแห่งและงานรื่นเริงต่างๆสำหรับประชาชน เอกสารสำคัญของมลายู ชวา และ สยามเขียนอธิบายพิธีต่างๆอย่างละเอียดว่า จะต้องปฏิบัติอย่างไรในราชพิธีประจำหนึ่ง ผู้ใดควรไปและอยู่ในลำดับไหน ตัวอย่างเช่น อาทิตต อาเจห์ (35 – 37) กำหนดกระบวนการที่จะตามเส้นทางสุลต่านอิสกันดาร์ มุดา ไปยังสุหร่าในเทศกาลฉลองอิด อัล- อัดฮา (Id al-Adha) กระบวนการเริ่มด้วยทหารม้าที่แต่งตัวอย่างสวยงาม ตามด้วยทหารถือหอกเป็นอาวุธ แล้วก็องค์สุลต่านประทับบนหลังช้าง แผลล้อมไปด้วยนักกราบผู้มีเชื้อที่สุด ต่อไปก็เป็นเจ้าหน้าที่พระราชวังและทหารจำนวนว้าวุ่น ตามด้วยทาส มหาดเล็ก และข้าราชการจำนวนพัน ต่อด้วยกองทัพทั้งกองตามหลังผู้ปังคับบัญชา “เหมือนคลื่นในมหาสมุทร” พ่อค้าชาวต่างชาติทั้งหมด ซึ่งตกแต่งอย่างสวยงาม 30 เชือก นายทหาร 200 นาย ทหารถือดาบ 2000 คน กองทหาร 3 กองๆ ละ 2000 ถืออาวุธต่างๆ กัน เรายุ่งไม่ใช่แต่อาลักษณ์เท่านั้นที่ประทับใจกับความยิ่งใหญ่และสง่างามเช่นนี้ เพราะรายงานของต่างชาติเรื่องอาเจห์ในยุคนี้ ได้บรรยายถึงกระบวนการอันยิ่งใหญ่หราที่ชาวต่างชาติจะต้องร่วมด้วย (ดูรูปที่ 24) ถึงแม้ว่าบางครั้งจะ “วุ่นวายมากและแน่นหนัดแทบไม่มีที่จะลงเวลาที่จะจัดระเบียบ” แต่กระบวนการเหล่านี้ไม่เคยเลยที่จะไม่ประทับใจ (Mundy 1667: 123; cf. Croft 1613: 168 – 72; Verhoeff 1611: 240) ในพิธีฝังพระศพ ของสุลต่านอิสกันดา ธานี ใน ค.ศ. 1641 มีประจักษ์พยานบันทึกว่ากระบวนการมีช้าง 260 เชือกบรรทุกไห่มันมีค่า จาจับทองหรือประดับเงิน รวมทั้งแรด ม้า佩อร์เซีย และบริวารนับพัน (de Graaff 1701: 14)

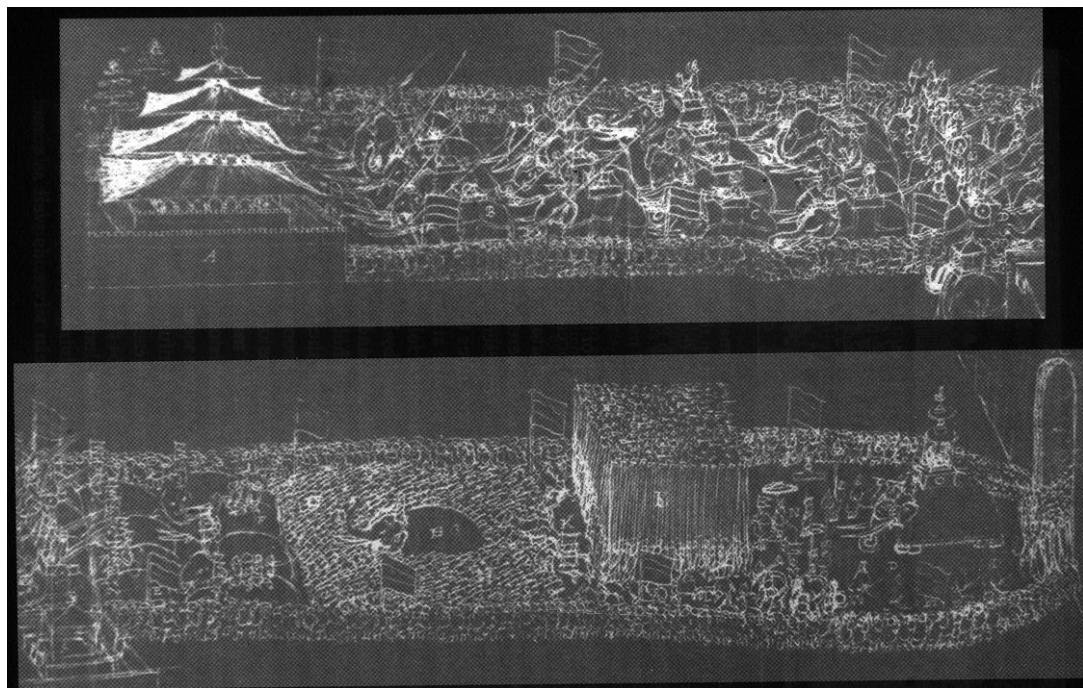
สิ่งที่คุ้นเคยกับกระบวนการอันมหึมาของช้างและทหารทางบกคือกระบวนการทางน้ำ (ดูรูปที่ 25) กษัตริย์เกือบทุกองค์จะมีพระบัญชาให้ตกแต่งเรือโถ่อ่ามีลักษณะเหมือนกับนาคของอินเดีย ในมาลูกุ สยาม และท่าเรือตามแม่น้ำที่บอร์เนียว เรือเหล่านี้เป็นเรือที่กษัตริย์โปรดปวน (ดูรูปที่ 26ก และ 26ข) เช่นเดียวกับกระบวนการทหาร และสัตว์ เรือที่หูหรงดงามแสดงถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกษัตริย์และประชาชน ฝีพยานบร้อยที่เคลื่อนไหวพร้อมเพรียงกันซึ่งให้เห็นความตรงข้ามของระบบสังคม “ที่จัดอย่างหลวມๆ” ซึ่งเป็นลักษณะของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในด้านอื่นๆ

ในศตวรรษที่ 17 โอกาสที่ดีที่สุดที่จะสำแดงราชานุภาพในแต่ละปีคือวันสำคัญของศาสนาอิสลามและพุทธศาสนา เมื่อไอกับที่สุลต่านของอาเจห์ให้งานฉลองเช่น อิด อัล-อัดฮา (รวมทั้งอิด อัล-ฟิตร และ วันประสูติของพุทธศาสนา) สำแดงความยิ่งใหญ่ก็เทพยินดูของพระองค์และการเป็นองค์อุปถัมภ์ของศาสนา (ระดับสากล) ใหม่ ส่วนกษัตริย์สยามเลือกที่จะปรากฏพระองค์ต่อหน้าราชภูมิในโอกาสสำคัญทางพุทธศาสนาอีกอย่างไปเรื่อยๆ กระบวนการของกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของปีดูเหมือนว่าในช่วงศตวรรษที่ 16 และ 17 จะเป็น “พิธีส่งน้ำ” ตอนฤดู

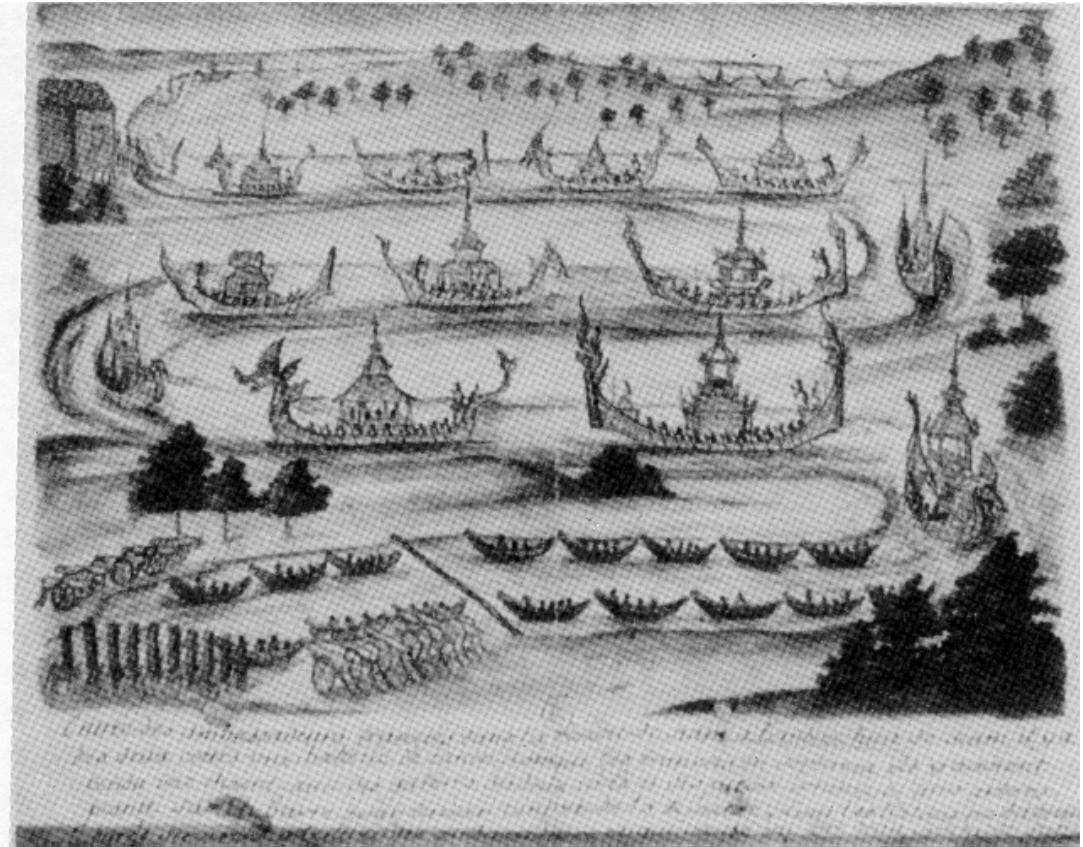
ฝนลิ้นสุดลงปลายเดือนตุลาคม เมื่อจำนวนหัศจรรย์ของเกษตรวิถีและเรืออันงามวิเศษซึ่งเป็นที่สูติ

รูปที่ 23 กระบวนการเสด็จไปยังสุหร่าที่ เตร์นาเต สำหรับการสาدمนต์ประจำสักปดาห์ในวันศุกร์ ค.ศ. 1599 งานแบบพิมพ์ไม้ขั้องขอลั่นดาวรุ่มสมัย วาดจากคำอธิบายใน "Tweede Boeck" A สุหร่า (เจตนาแสดงให้เห็นหลังคาหอยลายชั้น) B กระบวนการแห่ง C พระราชวังที่ เตร์นาเต สร้างด้วยความช่วยเหลือของโปรตุเกส

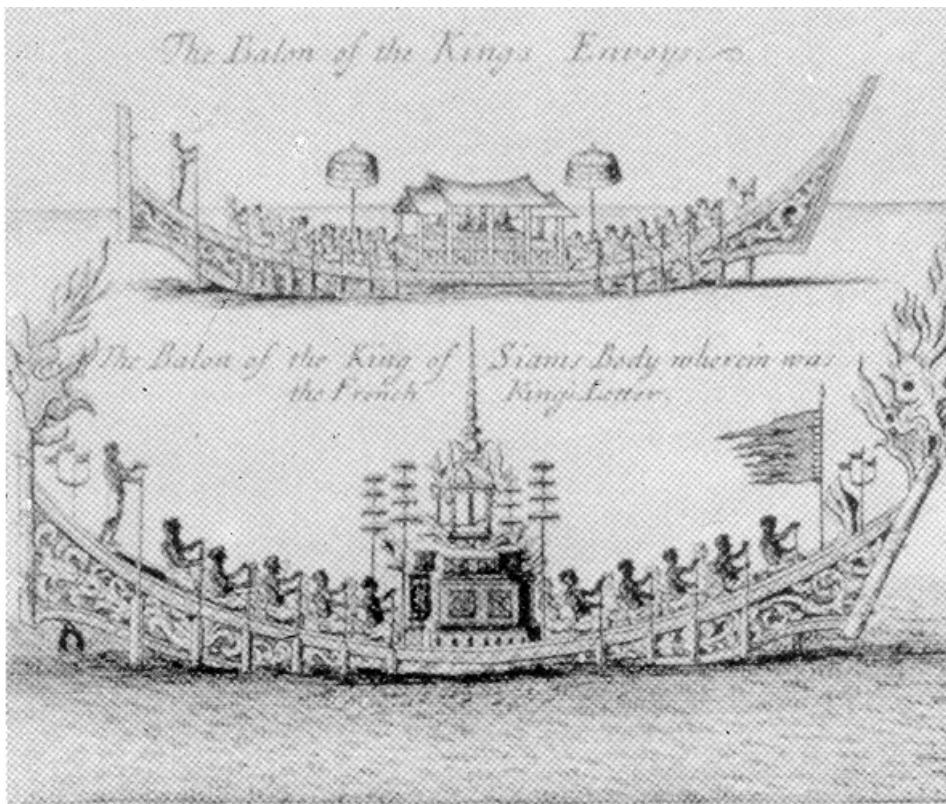

รูปที่ 24 กระบวนการเสด็จไปยังสุหร่าในงาน อิด อัล-อัดยา (งานบวงสรวงระหว่างช่วง阇ราิกแสวงบุญ) ที่อาเจาะค.ศ.1637 ทำพิธีสังเวยลูกคaway 500 ตัว และนำเนื้อมาแบ่งกัน ปีเตอร์ มันดี เชียนพาณิช ลักษณ์ที่ มันดีใช้ จำกชัย A สุหร่าใหญ่ B – G ชั่งประดับเครื่องต่างๆ กัน S เกยที่สูลต่านเปลี่ยนชั่งทรง | หนารีอุอก O สูลต่านบนหลังช้างที่ส่งงามมีเครื่องคุณทั้งด้วยนลึงเท้า

รูปที่ 25 ภาพวาดของฝรั่งเศสร่วมสมัย งานรับรองทูตฝรั่งเศสที่มาสยามตรงปากแม่น้ำเจ้าพระยาใน ค.ศ. 1685 ข้าราชสำนัก 16 คน แต่ละคนอยู่ในเรือของตน ออกไปรับพระราชสาส์นกษัตริย์ฝรั่งเศสและเชิญไปยังราชธานี

ของจิตวิญญาณพุนาคนาคผู้ให้ชีวิตกับน้ำ ทำให้น้ำที่ท่วมลดไปโดยเร็ว (Couto 1645 V, ii: 125 – 27; Archaimbault 1972; Wales 1931: 225 – 26) แม้ว่าความหมายทางด้านอำนาจลึกลับของกระบวนแห่งทางเรือยังคงแรงอยู่ในลาวและเขมรในต้นศตวรรษที่ 20 การให้ความสำคัญทางโลกวิสัยในรัชกาลของสมเด็จพระนราภัยณ์ (1656 – 88) สมัยอยุธยาได้สร้างความชอบธรรมใหม่ให้กับการดำเนินความยิ่งใหญ่ในพิธีกรรมที่ดำเนินไปอย่างถูกต้องตามแบบเก่าวาทเมื่อมีการถวายเครื่องไทยธรรมแด่เจ้าอาวาสวัดและวรวิหารขั้นเอกที่อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตามที่บادหลวงฝรั่งเศสนิกายเยซูอิสต์ได้กล่าวไว้ “เจ้านายของคุณได้เห็นจากประสบการณ์หลายปีแล้วว่าบางที่น้ำก็เพิ่มน้ำเพิ่มขึ้นเมื่อเวลาจะสิ่งให้ลดลงไปอย่างไร จึงยกเลิกพิธีที่เหลวไหลนั้นและคิดว่าเป็นการเพียงพอแล้วในปีนี้ที่จะไปยังพระเจดีย์อย่างอิโคเกริกเพื่อแสดงศรัทธาอันแรงกล้าของพระองค์ในพระศาสนา” (Tachard 1686: 187; cf. La Loubère 1691: 43; Wales 1931: 200 – 12)

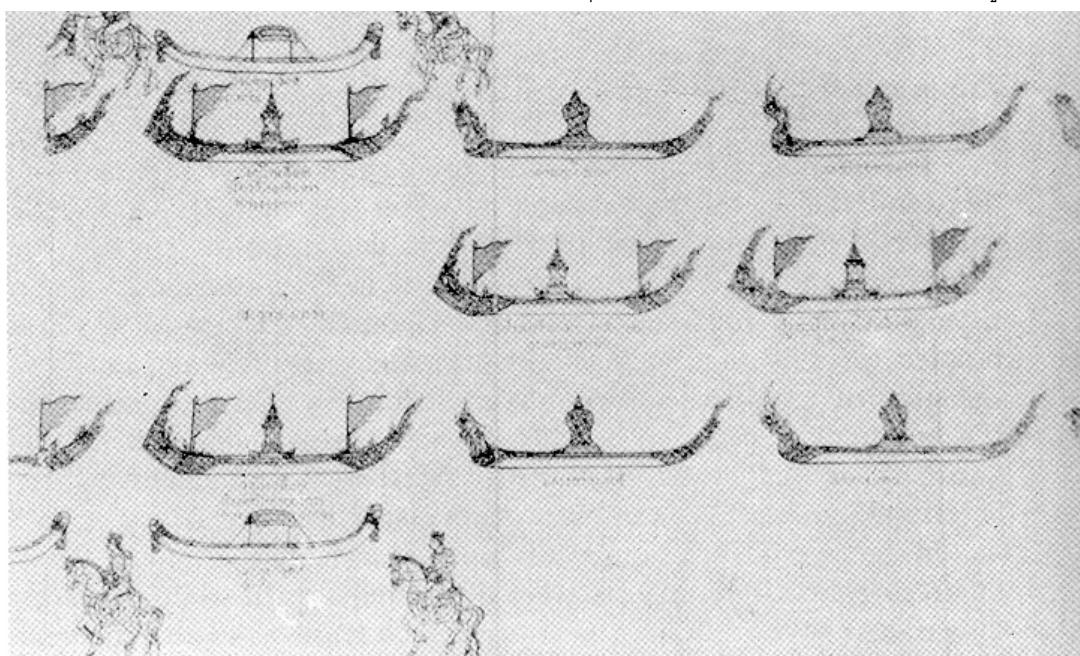

รูปที่ 26ก เรือพิชัยของสยาม

ขณะที่เรื่องนี้เป็นการปะบอกริ่งการเปลี่ยนท่าทีโน้มเอียงไปทางจิตภาพของคนเมืองและมีเหตุผลมากขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะของศตวรรษที่ 17 อาจเป็นได้ว่าผู้คนนับพันที่เฝ้าดูอยู่ เมื่อได้ทราบหนังสือความเปลี่ยนแปลง คงเหล่านี้ยังคงยอมรับกษัตริย์ของตนต่อไปในฐานะศูนย์กลางของโรงละครที่หูหrear ดง ณ จุดที่หักเหตามฤดูกาลซึ่งในตัว (ของมัน) เองก็เป็นชากระดังอันน่าตื่นเต้น การเน้นความสำคัญของพิธีในแต่ละวัน อาทิตย์ ทำให้คนพากันสื่อสารถึงว่าตนมิได้เป็นแต่เพียงชาวสยาม ราชภราของกษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่เท่านั้นแต่ยังเป็นพุทธศาสนาซึ่งอาจมีนัยแห่งการเป็นประชากรโลก กระบวนการแห่งประจำปี เช่นนี้มิอาจคันตุกุะที่ประหลาดใจหลายคนบรรยายไว้รวมทั้งชาวออลัมดาคนหนึ่งที่มาประจำอยู่ในสมัยพระเจ้าปาราสาททองซึ่งเล่าว่า

ขุนนางประมาณ 200 คนในเรืออันสวยงามของตนเคลื่อนไปข้างหน้า ขุนนางเหล่านั้นนั่งอยู่ใต้กัญญาที่ปิดทองตกแต่งตามตำแหน่งของเจ้าของ ใช้ฟ้าวย 30 ถึง 60 คน ต่อจากนั้นก็เป็นเรือสำหรับสัมภาระและเครื่องใช้ที่จำเป็นในการทำครัว หลังเรือพวงนี้คือเรือพระราชพิธี ไม่มีผู้เดินรับในเรือนี้ นอกจากฝีพายที่มีจำนวนระหว่าง 50 ถึง 70 คน เรือแต่ละลำมีบุษบกปิดทองหลังคาทรงสามเหลี่ยม หรือเครื่องตกแต่งอย่าง

อื่น แล้วก็ตามด้วยเรือที่นักดนตรีนั่ง 4 หรือ 5 ลำ และท้ายสุดจะมีเรือ 4 หรือ 5 ลำที่มีการสร้างรูปทรง

รูปที่ 26ฯ การจัดตำแหน่งของเรือพิธีในกระบวน—ส่วนหนึ่งของฉบับคดลอก ค.ศ.1916 จากต้นฉบับสมัยอยุธยา

ทรงอย่างชาญฉลาด ท่าน้ำมันซักเจา และปิดทอง . . .

กษัตริย์ประทับในเรือที่ดึงดงมาที่สุดมีหลังคาตกแต่งด้วยเครื่องประดับต่างๆ . . . ประดับด้วยเครื่องราชปูโภคที่สูงค่าจนไม่สามารถเห็นพระองค์หรือพระพักตร์เลย มีพวงชุนนางและข้าราชสำนักหมอบฝ่าอยู่รอบๆพระที่นั่ง . . . พระอนุชาจะตามมาด้วยเรือบริวารที่ทาสีและปิดทองสวยงาม 8 ถึง 10 ลำ พระชนนี พระมหาเสี้ยว พระโอรสพระชนิดา และพระสนมบางคน ต่างก็มีเรือของตนและนั่งในกลุ่มๆที่ปิดทอง . . .

เรือทั้งหมดมีจำนวนรวม 350 ถึง 400 ลำ และ ผู้ที่เข้าร่วมในริเวอร์กระบวนนี้มี 20,000 ถึง 25,000 คน ตามทางที่กษัตริย์ผ่าน บ้านเรือนตลอดจนวัดวาอารามจะมีเสื้อปิด และไม่อาบุญตามให้ผู้ใดอยู่ข้างใน เพื่อไม่ให้ใครได้มองดูพระองค์จากที่ที่สูงกว่า สองข้างแม่น้ำเป็นระยะ 2 ไมล์ . . . แน่นหนัดไปด้วยเรือและผู้คนนับไม่ถ้วนที่แสดงความระดับกษัตริย์ด้วยการพนมมือและก้มศีรษะ (van Vliet 1636: 25 – 26)

ประจักษ์พยานชาวฝรั่งเศสในเวลาต่อมาได้พยายามประมาณจำนวนผู้คนที่เรียงรายริมน้ำ ระหว่างกระบวนแห่และสรุปว่า เรือและคน “คงจะไม่ต่ำกว่า” 20,000 ลำ และ 200,000 คน ที่เบียดเสียดกันริมฝั่ง (Tachard 1686: 190) ที่แห่งสาวดีก์เซ่นกัน เป็นเรื่อง “มหาศจรรย์ที่ได้เห็นคนจำนวนมากmany ทวัญสินมหาศาล และความเป็นระเบียบเช่นนี้” ระหว่างกระบวนเรือราชพิธีในเทศกาลเฉลิมฉลองประจำปี (Frederici 1581: 250)

พงศาวดารมลายูคงไม่ได้กล่าวเกินจริงเมื่อเล่าว่างานเลี้ยงฉลองสำหรับงานแต่งงานที่บันจามาชินในศตวรรษที่ 17 ดำเนินติดตอกันไปเป็นเวลา 40 วัน 40 คืน (*Hikayat Banjar*: 315 – 23) หรืองานฉลองการแต่งงานใน ค.ศ. 1765 ระหว่างเจ้าหนุ่มเจ้าสาวและเจ้าหญิงตั้งกานู “ดำเนินไปเป็นเวลาประมาณสามเดือน” (Ali Haji 1866: 143 – 44) ในทั้งสองกรณีมีการให้รายละเอียดอย่างสมบูรณ์ของกระบวนการแห่งรอบเมือง ความหลากหลายของระบำ การแสดงละคร และ การแข่งขัน รวมทั้งการเล่นดนตรี พ่อค้าชาวญี่ปุ่นจะรู้ดีเรื่องงานมหรสพในรัฐที่กษัตริย์ญี่ปุ่นในสมัยฟินฟูศิลปวิทยาการโปรดปรานพอกัน เลยมองไม่เห็นความจำเป็นเหมือนกับนักเขียนพงศาวดารมลายูที่จะยกย่องรัฐเชียะเหล่านี้ แต่กระนั้นพวกเขาก็ได้ยืนยันถึงความฟุ่มเฟือยในการเฉลิมฉลองพิธีอภิเษกสมรส พิธีราชาภิเษก และพิธีสุหนัต

สกอตต์ (1606: 152 – 62) ได้บรรยายพิธีสุหนัตของญูกษัตริย์แห่งบันเต็นในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1605 และ “การเฉลิมฉลองที่จัดขึ้นที่นั่นทุกวันเป็นเวลากว่าหนึ่งเดือนก่อนจะเสด็จไปวัด [สุน្ឦรา]” ที่อาลุน-อาลุน หรือจตุรัสหน้าวังมีการสร้างประทับที่ญูกษัตริย์ประทับในพิธีทุกวันขณะที่ทรงกำมะลันบรรเทาลงเพลิง จะมีผู้แบกพระองค์ขึ้นบ่าใต้กloth จำนวนมากไปยังประทับพิธี ห้อมล้อมไปด้วยทหารรักษาพระองค์ และชุดชูนนางที่เปลี่ยนไปทุกวัน ชูนนางที่เป็นหลักของแผ่นดินแต่ละคนจะผลักกันนำขึ้นไปถวาย—ข้าว เงิน ผ้า และ งานฝีมือ ของเหล่านี้ผู้หญิงจะเป็นผู้แบก—“บางครั้ง 200 คน และบางครั้ง 300 คน”—ร่วมด้วยการแสดงและกระบวนการแห่งหลัก ขบวนผู้หญิงจะมีผู้ชายตีฆ้องนำหน้าและเล่นเครื่องดนตรีอื่นๆ ของวงกำมะลัน ตามด้วยคนถือหอกและถือดาบจำนวนมาก แต่ละกloth เม็ดการแสดงหน้าพระที่นั่ง ซึ่งอาจจะเป็น “ตอนสำคัญๆ ของเรื่องในประวัติศาสตร์สมัยโบราณ” การเล่นกล และ “เล่นก้ายกรรมแบบแปลกๆ” การประลองยุทธ์ซึ่งอาจถึงกับสร้าง “ป้อม” อย่างเร่งรีบเพื่อให้มีการโจมตีและจุดไฟเผา และยังมีสัตว์ที่ถูกจับมาและ การแสดงต่างๆ ที่แยกย้าย บังกันนำเรือใบมาตักแต่งเข้ากระบวนการแห่บรรทุกของขวัญ ราชาแห่งจากการตานำเรือลำหนึ่งตกแต่งเป็นสวนเต็มไปด้วยต้นไม้ ดอกไม้ และมีบ่อเลี้ยงปลา อีกลำหนึ่งบรรทุกรูปปั้นยักษ์สูงสามสิบฟุต ชาวอังกฤษที่มากับสกอตต์ต้องร่วมด้วยเหมือนกัน เช่นเดียวกับชุมชนชาวต่างประเทศอื่นๆ มุ่งมั่นที่อย่างน้อยจะต้องดีกว่าพวกยอดลั่นดา ชาวอังกฤษได้จัดการแสดงให้สวยงามโดยมีดอกไม้ไฟและขบวนแห่ แต่ไม่มีผู้หญิงที่จะแบกของขวัญ “เราขออภัยเด็กผู้ชายที่นำตาน่าເອັນດູເທົ່າທີ່ຈະหาໄດ້ 30 คน” มาทำหน้าที่แทน

แม้ว่าความสนใจของนักวิชาการส่วนใหญ่จะอยู่ที่งานพิธีในราชสำนักของเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ มุ่งจะอธิบายระดับต่างๆ ของความหมายเชิงสัญลักษณ์ พิธีกรุม และศาสนานั้นแต่ที่สำคัญก็คือต้องไม่มีมองข้ามความสำคัญของพิธีเหล่านี้ที่มีต่อสังคม สำหรับประชาชนส่วนใหญ่แล้ว งานเฉลิมฉลองมีหน้าที่สำคัญสามประการ การมีส่วนร่วมในราชานุภาพและลำดับ

ชั้นของรัฐ กิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การติดตลาด และการถ่ายบรรณาการ และ ความสุกสานบันเทิง

กระบวนการแห่งงานทดลองของรัฐเป็นวิธีที่ได้ผลที่สุดในการรวมประชาชนเข้าไปในรัฐที่มี ลำดับชั้น ความรู้ความเข้าใจในราษฎรภาพเห็นได้ชัดเจนในเมืองหลวง แต่การประพาษของ กษัตริย์ คณบัญชีแทนนำเครื่องบรรณาการหมายราชสำนัก และที่สำคัญยิ่งคือการลอกเลียน วิถีทางแบบกษัตริย์โดยเจ้าหน้าที่ในมณฑลต่างๆและโดยคณะละครอันเป็นที่นิยมของประชาชน ได้ทำให้ทรงคนนี้เป็นยังหมู่บ้านในชนบทที่ห่างไกล การมาของชาวบุรุปตอนเนื่องจากจะทำ ให้เกิดกราดแสอ่อนๆ แต่เป็นลงน่ากลัวกับหน้าที่สำคัญเรื่องการลำดับชั้น รัฐที่เกี่ยวข้องจึง จำเป็นต้องให้ชาวบุรุปเล่นบทบาทเหมือนประชาชนที่ร่วมอยู่กันในการเพิ่มความอัลังการของ ราชพิธี แต่ผู้ที่มาจากทางเหนือเหล่านี้ มีแนวโน้มที่จะไม่ยอมรับกฎหมายที่ก่อการลำดับชั้น เพราะคำนึงทางทหารและประโยชน์ของคนเหล่านี้ กษัตริย์ส่วนใหญ่จึงสร้างทำเป็นมองข้าม การท้าทายกฎหมายตามที่เป็นอยู่ของรัฐ ในสยามศตวรรษที่ 17 ชาวบุรุปฝ่าฝืนกฎหมายให้ ครอบองกษัตริย์ขณะที่ทรงช้างหรือเรือผ่าน ในระหว่างอังกฤษและยกลันดาไม่ยอมแสดงความ เคราะห์ด้วยการนั่งพับเพียบกับพื้นในงานแสดงมหรสพในวัง หากเป็น “ที่เมืองอื่น คนพากันคง ถูกบอยถ้าไม่ยอม” แต่ทหารรักษาพระองค์ที่ชาวพียงแต่เลี้ยงไม่ไปทางชาวบุรุปที่ดื้อรั้นเหล่านั้น แทนที่จะท้าทายให้เกิดการทำลายต่อสู้ขนาดใหญ่ (Scott 1606: 159)

ตลาดเป็นส่วนหนึ่งของงานทดลองใหญ่ๆทุกงาน การที่มีคนมาชุมนุมกันมากมายเช่นนั้น เช่น ได้ทำการค้าขายอาหารและของจำเป็นอื่นๆจะคล่องมาก และเป็นไปได้ว่าชาวชนบทถือ โอกาสที่มีงานเฉลิมฉลองใหญ่ๆประจำปี นำผลิตผลของตนมาจ่ายตลาดและจัดหาซื้อสินค้า นำเข้าประเภทฟุ่มเฟือยสำหรับปีต่อไป การปรากฏตัวในเมืองเป็นระยะๆของคนเหล่านี้ อาจเป็น โอกาสที่จะส่งส่วยหรือส่วนแบ่งในผลผลิตอันเป็นสิทธิของเจ้านายตน ปีโภด (1962: 274) ได้ ระบุว่างานออกร้านและงานทดลองทางศาสนาที่บูรณะ เป็นเวลาหนึ่งสปดาห์หลังเกี่ยวข้าวเสริฐ ใน ช่วงเดือนมกราคม ที่ 14 เป็นช่วงเวลาที่จะส่งส่วยต่างๆต่อ กษัตริย์และขุนนาง เช่นเดียวกับ งานทดลองวันประสูติของพระศาสดา (เมอลดุ) ซึ่งเป็นงานอิสลามที่เข้ามาแทนที่ในศตวรรษหลังๆ

ในด้านการบันเทิง งานหลวงหรืองานทางศาสนาทุกครั้งจะมีไม่เพียงความเอิกเกริกของ กระบวนการแห่งการแสดงดนตรี ละคร และกีฬาต่างๆมากมาย ตามประเพณีไทยที่ เจริญมิอัส วัน วัลต (1640: 69) ได้บันทึกไว้ สมเด็จพระรามาธิบดี (1491 – 1529) เป็นกษัตริย์ที่ประชาชน รักมากที่สุด เหตุหนึ่งเป็นเพราะว่า “พระองค์เป็นกษัตริย์องค์แรกที่ให้มีการแสดงและวัน กีฬาอย่างใหญ่โต” วัน วัลต ยกตัวอย่าง “งานโลลีซิงช้า” ประจำปีซึ่งเป็นงานที่นิยมกันมากงาน หนึ่ง พระองค์ทรงนำประเพณีอินเดียมายใช้ นักวิชาการได้พยายามที่จะหาที่มาด้านศาสนาของ

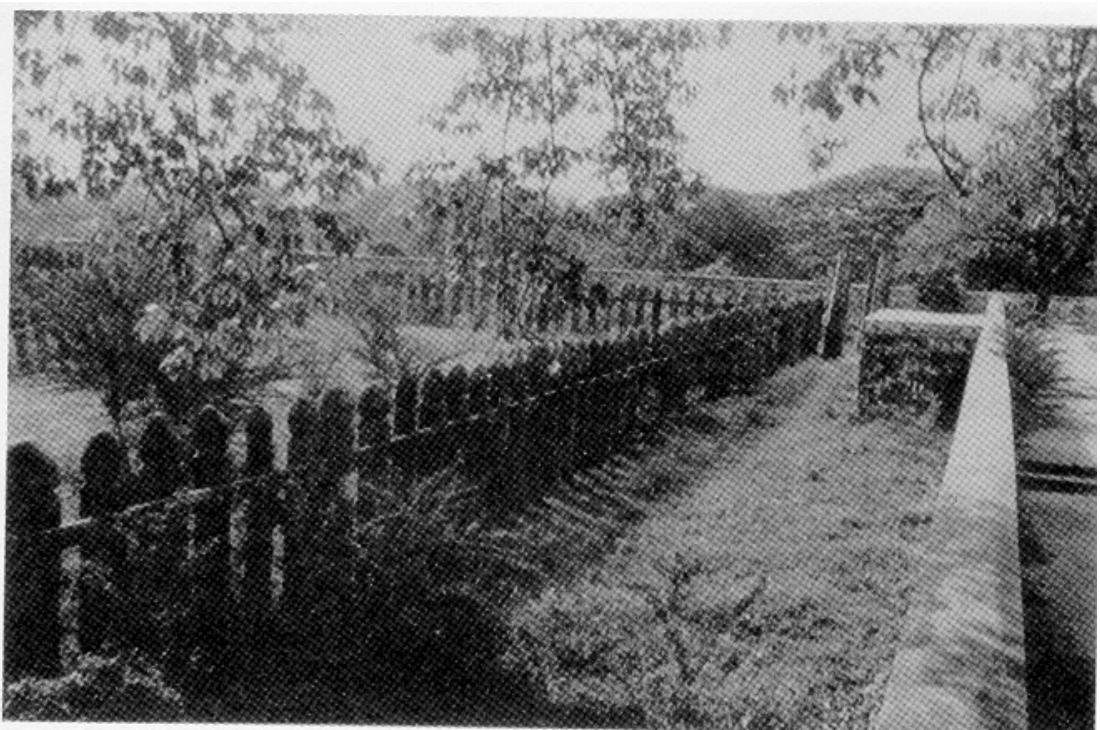
งานที่น่าตื่นนี้ ซึ่งผู้ชายหลายคนโลลีชิงช้าขึ้นไปสูงกว่าฝูงชนที่อยู่ข้างล่าง แต่ เจ จี ฟราเซียร์ (J.G. Frazier) ได้พบที่มานี้ในพิธีเจริญพันธุ์—ลักษณะที่เห็นเด่นชัดกว่าในการที่เด็กผู้ชายไก่ชิงช้าให้เด็กผู้หญิงในคตุเรียวยाच้าที่เดียดนามและ ชูลาเวซี (Huard and Durand 1954: 237 – 38; Kaudern 1929: 79 – 85) กوارิตซ์ เวลล์ (1931: 238 – 55) ได้พบในการบูชาพระอาทิตย์ แต่สำหรับคนไทยส่วนใหญ่การโลลีชิงช้าดูเหมือนว่าเป็นเพียงให้ความเพลิดเพลินแก่พระศิริที่พากเขาเชื่อว่าเป็นเทพเจ้ายินดูที่รักความสนุกสนานมากที่สุด (เพิงอ้าง: 239) นักสังเกตการณ์ชาวฝรั่งเศษว่าสยาม “เป็นชาติที่รักการแสดงและงานพิธีที่ยิ่งใหญ่” (Tachard 1686: 215)

ความสนุกสนานที่คนธรรมดามีได้รับจากการเฉลิมฉลองเหล่านี้ เป็นเครื่องบ่งบอกอีกอย่างหนึ่งถึงอำนาจและบุญญาธิการ ของประมุขผู้ยิ่งใหญ่ และผู้บันทึกเหตุการณ์เองก็ได้พยายามเป็นพิเศษที่จะอธิบายว่า “ทั้งผู้ชาย ผู้หญิง และเด็กต่างสนุกสนานเหมือนกันกับการแสดงอันหลากหลายที่ได้ชมและดนตรีที่ได้ยิน” (Hikayat Banjar: 316) ฝูงชนที่รวมตัวกันจากหมู่บ้านรอบๆ เวลาที่มีงานแบบนี้แสดงว่าราชอาณาจกรคุ้นหน้าฝ่าดัง และการดึงดูดคนพวกรนิ่มารวมกันด้วยวิธีใดก็ตามเป็นส่วนหนึ่งของความสามารถของกษัตริย์ จากรากของพ่อขุนรามคำแหง (1293: 27) จบรายงานเรื่องการฉลองกฐินในพุทธศาสนาสมัยนั้น ด้วยข้อความว่า “เสียงพาทย์เสียงพินเสียงเลื่อนเสียงขับ ไครจัมภักเล่น เล่น ไครจัมภักหัวหัว ไครจัมภักเลื่อนเลื่อน”

การแข่งขันและการประลองยุทธ์

ในบรรดาการบันเทิงของหลวงที่จัดในโอกาสเหล่านี้ จะมีรายการพิเศษคือการต่อสู้ระหว่างสัตว์ (และบางครั้งก็เป็นคน) ไม่มีงานเลี้ยงฉลองใหญ่ใดๆ ที่ราชสำนักชวา อาเจ๊ห์สยาม และ พม่า จะจัดโดยไม่มีการต่อสู้อย่างตื่นเต้นระหว่าง ช้าง เสือ ควาย หรือ สัตว์ที่ขนาดย่อมลงมา ในเมืองและตลาดขนาดที่เล็กกว่าอย่างน้อยก็จะต้องมีการชนไก่ที่จะทำให้งานครึกครื้น

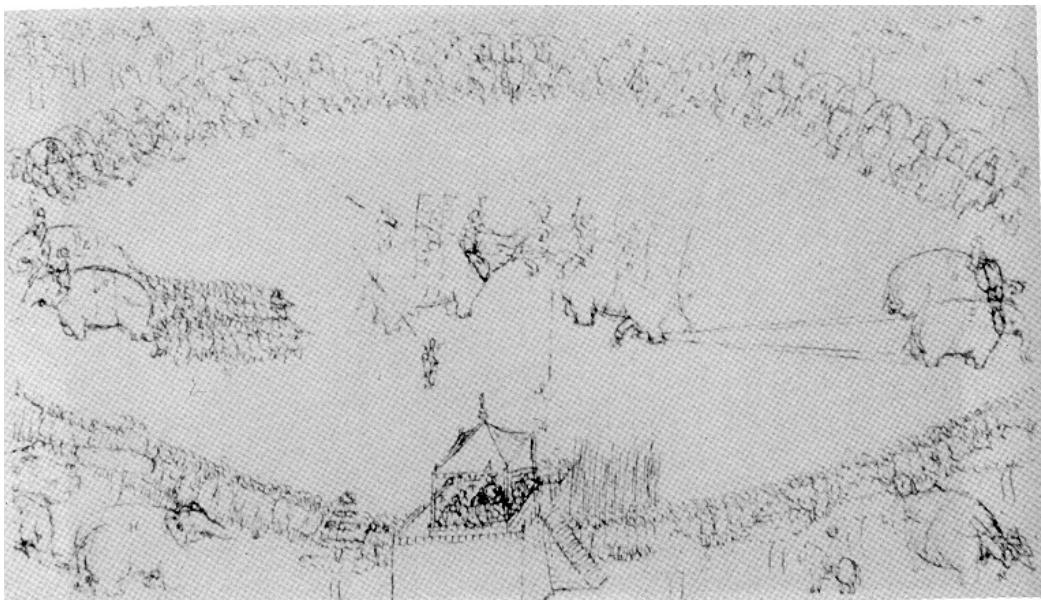
สำหรับพม่า สiam เขมร และ อาเจ๊ห์ ช้างเป็นสัตว์ที่มีสง่าที่สุด กษัตริย์จะรับรวมไว้เป็นจำนวนมาก (รูปที่ 27) ประทับบนคอช้างสูรับในสังค河流จริงและการประลองยุทธ์ และทรงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับช้างทรงในการต่อสู้กับสัตว์อื่น เล่ากันว่าวีรกษัตริย์ไทยคือสมเด็จพระนเรศวร (1590 – 1605) ทรงมีความสามารถในการต่อสู้บนหลังช้างเหนือคู่ต่อสู้ทุกคนเมื่อทรงพระเยาว์อยู่ที่ราชสำนักแหงสาวดี (van Vliet 1640: 78) ส่วนวีรบูรษของอาเจ๊ห์ สรุต่าน อิสกันดาร์ มุดา ผู้บันทึกเหตุการณ์ของราชสำนักได้บรรยายความสามารถอย่างมหัศจรรย์ในการ

รูปที่ 27 เพนียดซ้างที่อยุธยาที่ฝึกซ้างหลวง มีการปรับปูงซ่อมแซมหลายครั้งตั้งแต่ศตวรรษที่ 17

ต่อสู้ด้วยซ้างและม้าขณะยังเยาว์ (Hikayat Aceh c. 1630: 126 – 43) เมื่อครองบัลลังก์แล้ว สุลต่านอิสกันดาร์ มุดาคังไม่ได้ทรงซ้างในการประลองยุทธ์อีก แต่ก็ทรงเพลิดเพลินกับการนำซ้างออกแสดง (รูปที่ 28) สำหรับคนจะหุตชาวสยามล้นدا ใน ค.ศ. 1608 สุลต่านได้จัดให้มีการต่อสู้ด้วยซ้างที่สนามประลองด้วยซ้าง 58 เซือก และทหาร 1300 คน (Verhoeff 1611: 240) ห้าปีต่อมา มีการจัดขบวนซ้าง 200 เซือกในรูปแบบที่ตื่นตาตื่นใจเพื่อให้คนจะหุตชาวอังกฤษประทับใจ เริ่มด้วยซ้าง 6 เซือกชนกัน ต่อมาก็ค่อย 4 ตัว และท้ายสุด แกะ 12 ตัวชนกัน (Best 1614: 52; cf. Croft 1613: 158 – 71; Mundy 1667: 126 – 30) มีการจัดการแสดงคล้ายๆ กันนี้ที่อยุธยาสำหรับคนจะหุตผู้ร่วงเศศคือซันซ้าง เช่นเดียวกันที่อาเจะหรือคนหลายสิบคนดึงเชือกที่ผูกเท้าซ้างเพื่อแยกซ้างออกจากกันเมื่อการต่อสู้ดูเหมือนว่าเกินกว่าจะควบคุมได้ (Tachard 1686: 209 – 10)

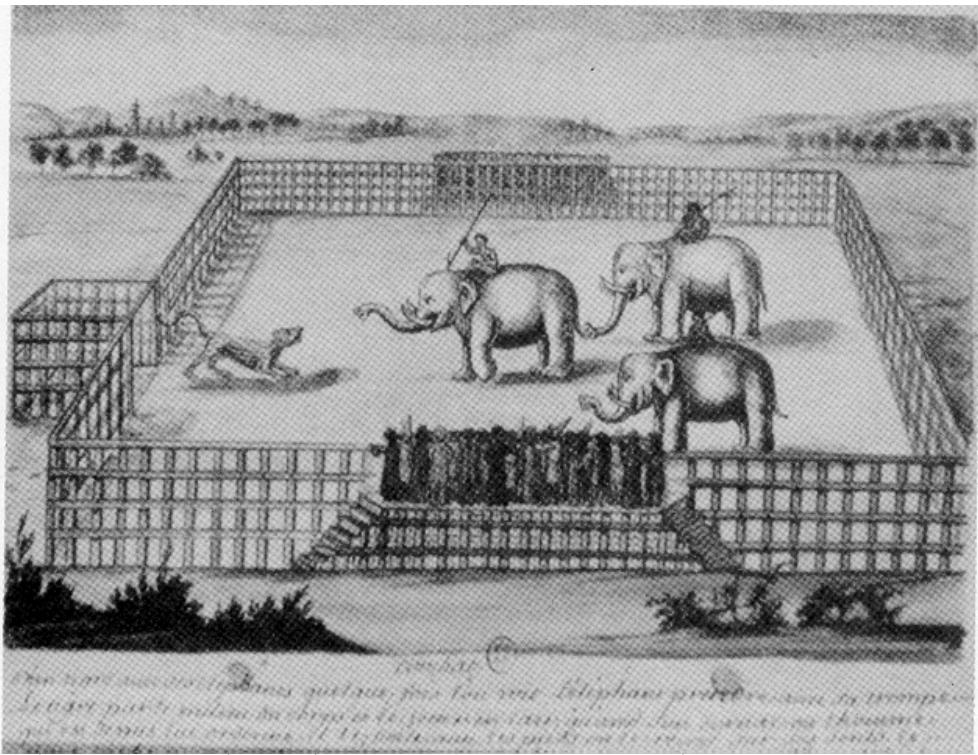
เมื่อเทียบกับความที่อาเจหัญกว่า ซ้างทำร้ายกันและกันน้อยกว่ามากและการชนซ้างก็ไม่ค่อยประทับใจผู้ชมชาวต่างประเทศ ที่แย่งอนก์คือบทบาทของซ้างเป็นสัญลักษณ์ซึ่งเห็นชัดขึ้น เมื่อเข้าซ้างมาต่อสู้กับเสือ (รูปที่ 29) มีอันตราย ความอุ่นవาย ความป่าเถื่อน และศัตรูของรัฐ เป็นองค์ประกอบ ในการต่อสู้นี้จำเป็นที่ซ้างจะต้องได้ขยันจะ ฝ่าเสือโดยใช้กำลังเสียเสือแล้วใบอนุญาต

รูปที่ 28 การชันซ้างในอาเจาะห์ ค.ศ. 1637 สุลต่านและ “องครักษ์ญิง” นั่งอยู่ในผลับพลา A, E และ H เป็นช้างพัง N คือคนที่ช่วยรังช้างพลาย D ทางขวาของผลับพลา F คือพวกรถีอหอกพร้อมที่จะกระดับช้างเมื่อต้องการ

ขึ้นไปในอากาศ ด้วยเหตุนี้จึงมีการทำให้เสือเสียเบรียบโดยมัดไว้กับเสาและสักกับช้างหลายตัว ในเวลาเดียวกัน ในสยามมีการคุ้มกันช้างโดยใส่เกราะป้องกันหัวและขา (Tachard 1686: 211 – 13; cf. Ibrahim 1688: 72 – 73; Copland 1614: 210 – 11) ล่วงมาจนถึง ค.ศ. 1822 แล้วยังมีการจัดงานต่อสู้ระหว่างเสือกับช้างต้อนรับคณะผู้แทนอังกฤษที่ไปเยี่ยมชมตามใต้ ปากเสือถูกยึบและเล็บถูกตัด แต่กระนั้นช้างเขือกแรกที่ส่งเข้าไปสู่ในที่สุดก็หันหลังหนี ความช้ำงถูกโบยอย่างหนัก แห่นอนความขยันหน้าของช้างทำให้ประมุขอับอายไปด้วย ต่อน้ำชาวด่างชาติผู้มีอิทธิพลซึ่งถือว่าเป็นฝ่ายเสือ (Crawfurd 1828: 218 – 19; Finlayson 1826: 321 – 23)

ในบางส่วนของกลุ่มนحنุก เกาะ สตูลที่ใช้สักกับเสือแทนช้างคือความป่าหรือความบ้าน (บันเต็ง หรือ เกรร์เบา) พวกราชได้ยกเศษตอนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับความแม่แต่คราว์เฟิร์ด (1820 I: 115) ยังยอมรับว่า “มีความพึงพอใจไม่น้อยเลยที่ได้เห็นสตูลที่เขื่องและรักสงบทำลายศัตรูที่ดุร้ายและป่าเถื่อน” ผลการต่อสู้จะเป็นเช่นนั้น 19 ใน 20 ครั้ง ในสมัยของ แรฟเฟิลส์ (1817 I: 347) ชาวราฐถือว่าเสือในการต่อสู้เหล่านี้คือชาวบุรุป ดังนั้นจึงมีความกุหราซ์เป็นพิเศษเมื่อความมีชัยชนะ การต่อสู้เช่นนี้เคยจัดมาแล้วที่มาตรา้มในศตวรรษที่ 17 (van Goens 1646: 238) และต่อมาเกิดกลายเป็นรายการบันเทิงมาตรฐานสำหรับคณะผู้แทนชาวอาณานดาอาจเป็นการปฐมให้รู้ฐานะของตนในเชิงสัญลักษณ์ (Ricklefs 1974: 274 – 75; Kumar 1980: 37) รายงานของชาวสเปนเรื่องจามปานีศตวรรษที่ 16 ชี้ว่ามีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นกับชาวและ

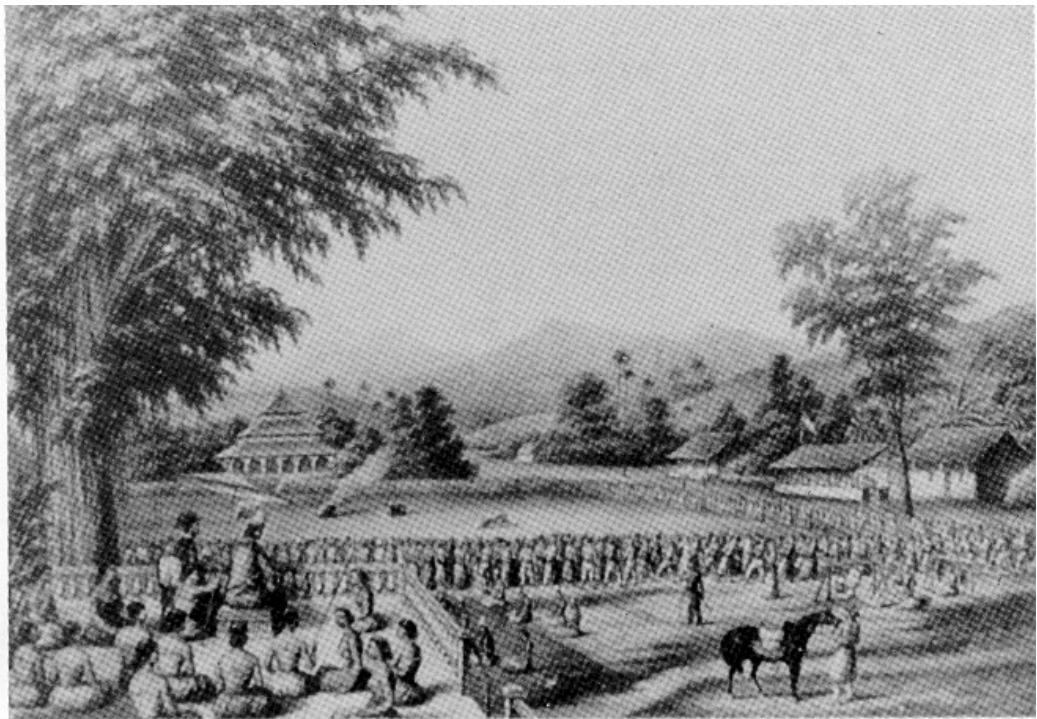
รูปที่ 29 ภาพสังเวียนที่อยุธยาที่เสือถูกส่งไปสักกับช้าง วาดโดยชาวฝรั่งเศสร่วมสมัยในศตวรรษ 1680

โลกมลายูก็ได้บรรยายงานฉล่องที่เสือถูก “โยน” ให้ความ施肥ที่จัตุรัสซึ่งสร้างขึ้นเพื่อการนี้ โดยเฉพาะ (Dasmarinas 1590C: 42)¹

การต่อสู้ที่จัดขึ้นเป็นปกติกว่าที่ราชสำนักชวาในศตวรรษที่ 18 คือ รัมไบกัน (ดูรูปที่ 30) เสือตัวหนึ่งจะถูกปล่อยเข้าไปยังลานจัตุรัสซึ่งใช้คนถือหอกนับร้อยคนเป็นกำแพง เสือจะถูกทำให้ตกใจวิ่งเข้าหาหอกของคนเหล่านั้น (Kumar 1980: 37; Raffles 1817 I: 347) รายงานนี้อาจเข้าใจได้ว่าเป็นการแสดงเชิงสัญลักษณ์ในทำนองเดียวกันว่าอำนาจของรัฐที่มีวินัย ย่อมมีชัยเหนือกำลังของความไม่ระเบียบอันโหดร้าย แม้ว่าจะมีหนังสือช瓦หลายเล่มว่าด้วยกีฬานี้ เช่นเดียวกับการต่อสู้ของสัตว์อื่นๆ (Pigeaud 1967: 276) ไม่มีหลักฐานแน่ชัดว่ามีการสู้เสือ (รัมไบกัน) ในศตวรรษที่ 17 หรือก่อนหน้านั้น

แต่อย่างไรก็ดี มีการเชื่อมโยงระหว่างการต่อสู้ของสัตว์กับการต่อสู้ของคนซึ่งอาจอธิบายความสำคัญของการเหล่านี้ในงานราชาพิธี เนื่นได้ชัดเจนที่สุดในการประลองยุทธ์ที่ราชสำนักชวาจัดขึ้นที่จัตุรัสซึ่งจะอยู่ไปทางด้านหนึ่งของป้อมปราการเสนอ ตามปกติแล้วจะจัดในวัน

¹ ประมุขมลายูในcabสมุทรก็จัดการต่อสู้ระหว่างควายและเสือเป็นครั้งคราวเหมือนกัน ครั้งล่าสุดคือเมื่อคุกแหน่งเอเดนเบอร์เรสต์จีชะโยร์ราฯ ค.ศ. 1870 ครั้งนี้ความชันจะอย่างง่ายดายอีก (Wilkinson 1910: 61; McNair 1878: 266) แต่การต่อสู้เช่นนี้มิได้มีการกล่าวถึงในงานวรรณกรรมของมลายู

รูปที่ 30 การสูักับเสือ (วัมบิกัน) ในชากลาง ต้นศตวรรษที่ 19 วาดโดย เดอ สตูอร์ส ราวๆ ค.ศ. 1825

เสาร์หรือวันจันทร์ (Senen) ทำให้ได้ชื่อว่า เชเนนัน (Senenan) ที่ใช้เรียกกันในสมัยต่อมา มหาภาพย์ของมาญู อิกายัต อัจฉริยะ (105) กล่าวถึงการประลองยุทธ์บนหลังม้าว่าเป็นล้วนหนึ่ง ของการบันเทิงที่ราชสำนักมีชาติของชาว แต่มีการบรรยายการประลองยุทธ์อย่างละเอียด เป็นครั้งแรกโดยชาวชวาลันดา ที่ตูบัน ใน ค.ศ. 1599 และต่อมาที่ราชสำนักอินโดนีเซียหลายแห่งใน ชวารตอนกลางและตะวันออก ประมาณปัจจุบันสู่มุ่งหนุ่มผู้กล้าแห่งราชสำนักจะมาชุมนุมกันที่ จัตุรัส หลังจากได้ชื่อมาที่ตอกแต่งอย่างสง่างามยิ่งเข้าขบวนไปทั่วเมือง ที่จัตุรัสชายหนุ่มเหล่านี้จะ ปฏิบัติการเป็นชุด มีการบุกประจัญบานและเคลื่อนกำลังด้วยแผนอันแนบเบลด คนหนึ่งมักจะตาม ติดอีกคนหนึ่งไปตลอดความยาวของสนาม บุ่งที่จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งตอกหลังม้าด้วยหอกไม่มีคม (รูปที่ 31ก และ 31ข) ในความเป็นจริงการตอกม้าไม่ค่อยเกิดขึ้นบ่อยนัก ความสนใจส่วนใหญ่จะ อยู่ที่ศิลปะในการขี่ม้าที่แสดงในการหมุนและการหันที่จัตุรัส กษัตริย์จะเสด็จท่องพระเนตรเสมอ และอย่างน้อยที่มาตรา้ม ได้เข้าร่วมการประลองยุทธ์ด้วย (van Goens 1656: 229 – 33; "Tweede Boeck" 1601: 37 – 40; Valentijn 1726 III: 313; Raffles 1817 I: 345 – 46) แม้ว่า ทหารม้าจะมีบทบาทอย่างมากในการส่งความของชาว แต่ก็เห็นได้ชัดว่า ทหารม้าใช้เป็นคำ เปรียบเหมือนหมายถึงสังคม ที่ซึ่งหนุ่มตระกูลชั้นนำพิสูจน์และแสดงความสามารถของตน ที่แผ่นดินใหญ่สิ่งที่ใกล้เคียงกันก็คือใบโภแบบหนึ่ง (ตีคลีในภาษาไทย) ที่เล่นโดยชนชั้นชั้นนำใน

เขมร สยาม และพม่า (รูปที่ 32) ในกีพานีชัยหนุ่มได้มีโอกาสแสดงความสามารถในการควบคุมม้าอย่างกล้าหาญ (San Antonio 1604: 7; Gerini 1912: 72; Bowring 1857 II: 330)

การประลองยุทธ์มักจะตามด้วยการสู้ข้องสัตว์บางประเภท และระหว่างศตวรรษที่ 18 และ 19 ระยะที่สังคมมีน้อยลง และที่ราชสำนักการลำดับขั้นก็เข้มงวดขึ้น การต่อสู้ข้องสัตว์ค่ายฯเข้ามารับบทบาทหลักแทนการสัปประยุทธ์ (Kumar 1980: 37) ก่อน ค.ศ.1600 ดู

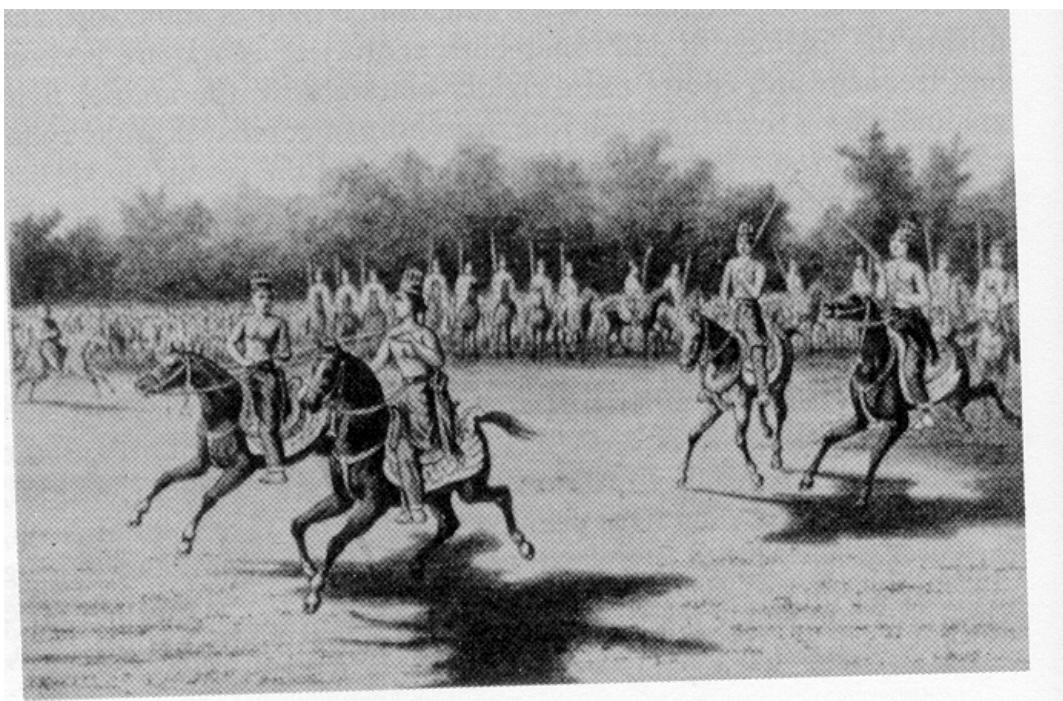
เหมือนว่าการประลองยุทธ์ของลูกผู้ดีมีเลือดตกยางออกมากกว่า หม่าลวน (1433: 94) บันทึกการจัดการดูแลครอบครัวของชาวชวาที่เสียชีวิตในการประลองยุทธ์ประจำปีด้วยหอกไม้ไฝ่ โตเม ปีเรส (1515: 174 – 96; cf. Couto 1645 IV, I: 169) รู้สึกประทับใจมากกับจำนวน ฝีมือในการปังคับม้า และ ความหยิ่งทะนงของนายทหารม้า (cavaleiros) แห่งชวา “พวกชุนนางมีนิสัยชอบหักกันไปคลาดตา และจะกันตายเมื่อมีการทะเลาะกัน และนี่เป็นธรรมเนียมของบ้านเมือง บางคนมาตัวตายบนหลังม้า และบางคนขณะเดินบนพื้นแล้วแต่จะตัดสินใจอย่างใด” (เพิงอ้าง: 176) มีการบันทึกว่าประมุขของอาเจห์หองค์หนึ่ง สุดต่าน ไซนัล อะบีดิน (Zainal 'Abidin: 1579 – 80) “ไม่โปรดเสวยอาหารนอกจากจะได้เห็นเลือด” (Raniri 1644: 33) ตามพงศาวดาร สุดต่านองค์นี้ทรงกระตือรือร้นที่จะจัดการชนช้าง ควาย วัว และ แกะ จนมีอยู่หลายครั้งที่ผู้คนลูกพากสัตว์ทำร้ายจนเสียชีวิต ยิ่งกว่านั้น “พระองค์บัญชาให้นักดาบอาเจห์และนักดาบอินเดีย ประดาบกันจนมักดาบเสียชีวิตและบาดเจ็บหลายคน... และบัญชาให้ผู้ชายจากตีกูและผู้ชายจากปารียามัน ต่อสู้กันด้วยกริชด้วยกันในบ้านฯ แต่ที่สุดก็ต้องเสียชีวิต” (Hikayat Aceh c. 1630: 97) ในที่สุดกษัตริย์จะหายเลือดพระองค์นักปีกลเกินเหตุและถูกถอนโดยชุนนางระดับผู้นำ อย่างไรก็ตาม การที่พระองค์พ่วงการต่อสู้ของคนและสัตว์ไว้ด้วยกันชวนให้คิดอีกว่าเลือดของสิงหนึ่งใช้เป็นสัญลักษณ์ของเลือดอีกสิ่งหนึ่ง

ดูเหมือนจะเห็นชัดจาก Jarvis ในช่วงก่อนยุคสมัย และจากธรรมเนียมที่ยังปฏิบัติต่อเนื่องกันมาในบาหลี การชนไก่มีความหมายทางศาสนาและ เป็นส่วนที่จะขาดไม่ได้ในการฉลอง การสถาปนา และ การแสร้งบุญ (รูปที่ 33) เลือดของไก่ถือเป็นการเช่นสังเวยเพื่อชำระบาปต่อเทพเจ้าที่จะต้องเอาใจก่อนเริ่มการต่อสู้ (Setten van der Meer 1979: 126 – 30; Covarrubias 1937: 74, 278) แม้ว่าในหมู่บ้าน การชนไก่จะโยงกับศาลของเทพยาดองค์หนึ่ง และงานฉลองงานหนึ่งเป็นพิเศษ แต่ที่ราชสำนักการชนไก่ก็อยู่ในพระราชอำนาจของกษัตริย์ เช่นเดียวกับการต่อสู้ข้องสัตว์อื่นๆ (Kumar 1980: 38) สาเหตุหนึ่งของความหมกมุนของกษัตริย์เรื่องจัดพิธีการเช่นนี้อาจเป็นการสังเวยด้วยเลือดที่จำเป็นสำหรับความอุดมสมบูรณ์อันต่อเนื่องการทำให้บริสุทธิ์ และ ความสำเร็จในสังคมในอดีตอันใกล้ฟัน เลือดของสัตว์ที่ต่อสู้กันอาจถือว่าเป็นตัวแทนเลือดมนุษย์

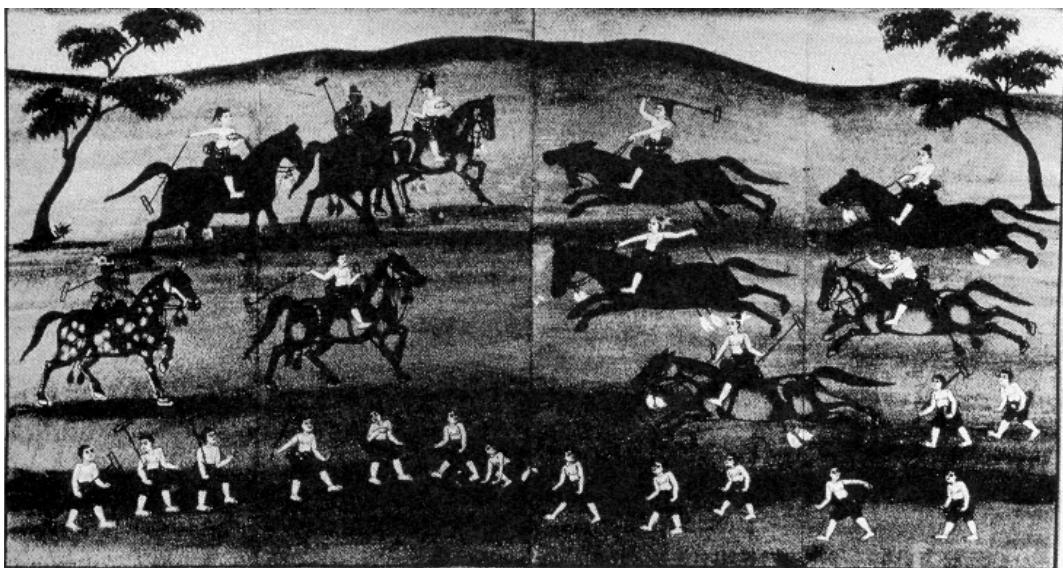
แต่กีกแนวนิดหนึ่งที่อยู่เบื้องหลังการต่อสู้ เช่นนี้ ดูเหมือนว่าจะเป็นชัยชนะของสัญลักษณ์ของกษัตริย์ ซึ่ง ไฮкар์ต (อ้าง Wales 1931: 124 – 25) เชื่อว่าเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ในพิธีราชาภิเษก เราได้เห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญที่ซ้างในบางประเทศและค่วยในอีกหลายประเทศจะต้องชนะเสือ ความกังวลทำนองเดียวกันนี้จะมีให้เห็นในการประดับ จัดที่งานเลี้ยงในโมลุกกะ “ถ้ามีผู้ใดพลาดพลั้งเสียที่ระหว่างการประลองและไม่ล้มลง ผู้คนจะเรียกเขาว่า... ‘อัศวินผู้กล้า’ ถ้าเขาล้มลงที่พื้น ผู้คนก็จะถือว่าเป็นลง และเพื่อปัดเป่าพวกเขาก็จะเข้าไปในสนามประโภพิธีต่างๆ พร้อมกับมั่งคง เครื่องรางของขลัง และทำพิธีแล้ว... พากเขางะทุบโล่ให้หัก บดหินให้แตก ปลูกเศษสมุนไพร โปรดินไปทั่ว และจะทำกลอุบายน้ำยากจากต่างๆ เป็นเวลากว่าสองชั่วโมง” (Galvão 1544: 147) ปฏิกริยาอันปาเดื่อนของบรรดาสุลต่านแห่งอาเจร์เมื่อไกชนตัวโปรดแพ้ ส่วนหนึ่งอาจอธิบายได้ว่าเป็นเพราะความรู้สึกอย่างเดียวกันว่ากษัตริย์อยู่ในอันตรายหรือได้รับความอับอายจากการพ่ายแพ้เช่นนั้น ใน ค.ศ. 1618 มีการพูดกันว่าสุลต่าน อิสกันดาร์ มูดา บังคับให้ขุนนางคนหนึ่งที่ใชครัวยเพราเวอาชนะกษัตริย์ได้ ดูภารยาของตนถูกทาสแอฟริกาข่มขืนต่อหน้าสาธารณะ แล้วก็ให้ตัดอวัยวะเพศของข้าราชสำนักผู้นี้ “จนถึงหน้าท้อง” เป็นผล

รูปที่ 31 ก การประลองยุทธ์ประจำสปดาห์ ตามที่ชาว yoklันด้าได้เห็นที่ตุบัน ชาว ค.ศ. 1599

รูปที่ 31 ข การประลองยุทธ์ในชวาตตอนกลาง ศตวรรษที่ 19

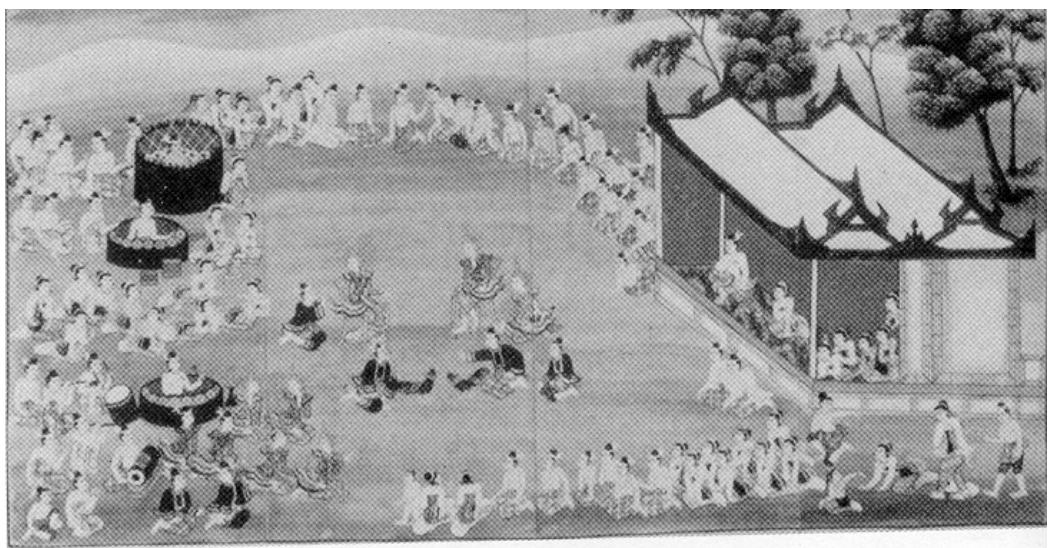

ภาพ 32 ไปโผลตามที่เล่นกันที่ราชสำนักอังวะ จากสมุดภาพเขียนของพม่ากลางศตวรรษที่ 19

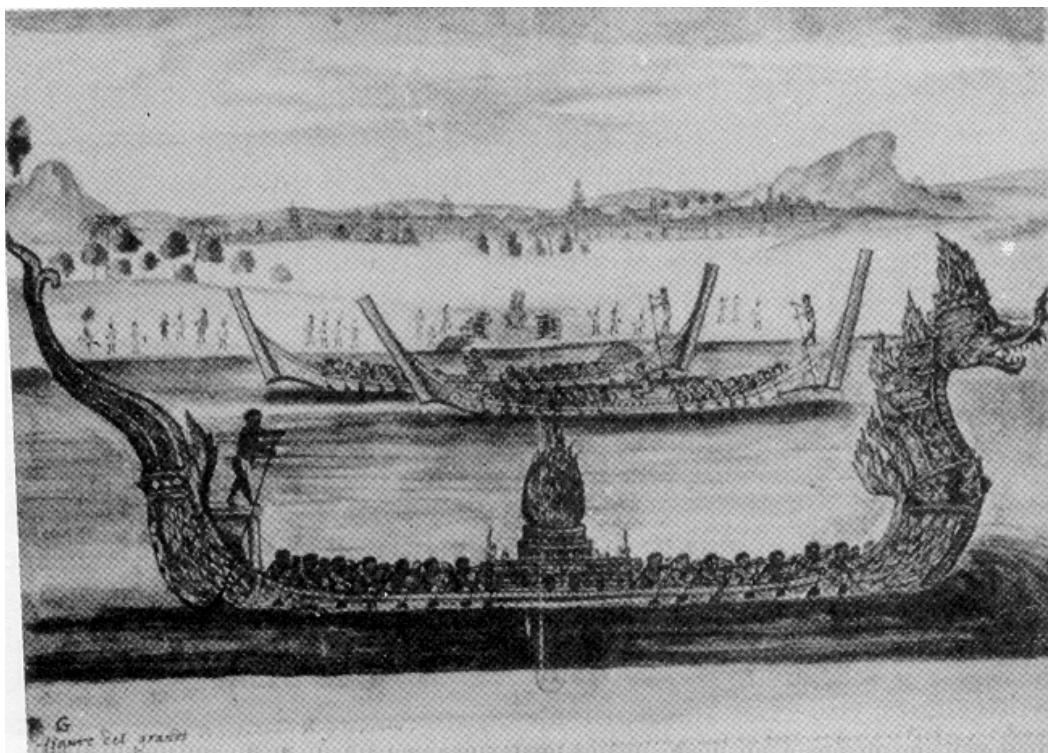
ให้เข้าเสียชีวิตหลังจากนั้นไม่นาน (van den Broecke 1634: 176; cf. van Warwijck 1604: 15) ซึ่งจะเห็นเดียวกันอีกรายหนึ่งใน ค.ศ. 1621 ถูกลงโทษด้วยการตัดมือข้างหนึ่งของเจ้าของไก่ (Beaulieu 1666: 59)

ผมครอว์จะกล่าวว่าการที่กษัตริย์สนับสนุนการต่อสู้เหล่านี้ มีสาเหตุอยู่สองประการคือ การเข่นสังเวยและชัยชนะเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งมาจากแนวศาสนาแต่เดิม อิทธิพลของศาสนา อิสลามในภาคต่างๆ และพุทธศาสนาในภูมิภาคต่างๆ ในแผ่นดินใหญ่ที่เข้มแข็งขึ้นมีผลกับการต่อสู้ แตกต่างกันไป ในกลุ่มหมู่เกาะดูเหมือนจะมีแนวโน้มที่จะจัดการสู้รบเข่นนี้ให้เข้าไปอยู่ในกรอบ ของกระบวนการแห่งของรัฐที่หลังเลือดสัตว์แทนที่จะเป็นเลือดคน แต่พุทธศาสนาไม่อาจเห็นชอบ อย่างเป็นทางการกับการเลือดตกยางออกไม่ว่าจะในรูปแบบใด ด้วยการกดดันจากพระภิกษุ สมเด็จพระนราภัยได้ประกาศห้ามการชนไก่ในอยุธยา (La Loubère 1691: 46 – 47) แต่ ในทางปฏิบัติแล้วไม่มีอะไรที่จะยับยั้งคนไทย คนเขมร และคนพม่าไม่ให้สนับสนุนกับกีฬาที่ตน โปรดต่อไป การต่อสู้ของสัตว์ที่รัฐสนับสนุนในประเทศเหล่านี้ไม่เคยมีลักษณะกระหายเลือด เลย แทนการสู้ของสัตว์และการประลองดาบ ราชสำนักไทยและพม่ามักจะสนับสนุนมวยปล้ำ และการซกมวย การต่อสู้แบบมวยไทยที่ใช้เท้าเตะ เล่ากันว่าสมเด็จพระนเรศวร กษัตริย์นกรา (1590 – 1605) ได้ทำให้เป็นที่นิยมแพร่หลายเพื่อประโคมทางด้านการทหาร ที่พม่าอย่างน้อย ก็ในศตวรรษที่ 18 มีการประลองกำลังกันด้วยการซกมวยและมวยปล้ำในงานฉลองทางศาสนา (Symes 1827 I: 200 – 01)

การแข่งขัน อีกประเภทหนึ่งที่ยังคงได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากกษัตริย์ในพม่า และสยามคือการแข่งเรือ การแข่งเรือก็เป็นที่นิยมในบริดานหมู่เกาะโดยเฉพาะมาลูกูที่เรียกว่า กิรา-กิรา (*kora-kora*) แต่ละลำ พายโดยฝีพายจากต่างหมู่บ้าน แล่นแข่งกันไปด้วยความเร็ว ถูกมาก ท่ามกลางการพนันอย่างบ้าคลั่งของพวากพ้อง (Galvão 1544: 147; cf. Alcina ข้าง Scott 1985: 20) ในพม่าและสยามงานนี้เริ่งประจำปี ตอนที่น้ำในแม่น้ำเริ่มลดในเดือนตุลาคม เปิดโอกาสให้จัดการแข่งเรือห้องกระบวนพยุหยาตรา้อนลงสู่แม่น้ำเริ่มลดในเดือนตุลาคม ความจำเป็นของกษัตริย์ที่จะต้องได้ชัยชนะเชิงสัญลักษณ์จากแข่งอยู่ในการอุปถัมภ์รายการเหล่านี้ (รูปที่ 34) ใน ค.ศ.1685 ชาวฝรั่งเศสได้เห็นว่าสมเด็จพระนราภัย “มีความจำเป็น เพียงใดที่จะต้องเป็นหนึ่งในผู้ต่อสู้ แต่เมื่อเห็นว่าเรือของพระองค์มีฝีพายประจำเป็นมากกว่า และได้คัดเลือกมาเป็นพิเศษ พระองค์ทรงได้เปรียบอย่างแน่นอน และเสด็จเข้าเมืองด้วยชัยชนะ” (Tachard 1686: 189 – 90) แต่สำหรับประชาชนทั่วไปแล้วการแข่งเรือเป็นโอกาสอย่างดี ที่จะแข่งขันกันอย่างอึกทึกวีครีนระหว่างกลุ่มหรือหมู่บ้านในความอุปถัมภ์ หลังจากฝึกเป็น สัปดาห์โดยยอดนักกีฬาของตน ผู้ซึ่งและครอบครัวนับพันเรียงรายตามฝั่งแม่น้ำอิรวดี (รูปที่ 35) หรือ แม่น้ำเจ้าพระยา เพื่อพนันด้วยเดิมพันจำนวนมากว่าผลจะเป็นอย่างไรและตื่นเต้นกับ การแข่งเรือจน ลืมมรรยาทหมดสิ้น (เพิงอ้าง: 190; La Loubère 1691: 50; Shway Yoe 1882: 353 – 62)

รูปที่ 33 การชันไก่ จากหนึ่งในละครเรื่องปันหยี (Enaung zat pwe) ที่ราชสำนักอังวะ เจ้านายดุลฯ ราจากพัลบ พลาทางขวา มีวงดนตรีพม่า มีกลองและฆ้องเล่นประกอบละคร จากสมุดภาพของพม่า ในกลางศตวรรษที่ 19

รูปที่ 34 ภาพเรือแข่งในสยามสองลำหน้าพระที่นั่ง (เห็นอยู่บนฝั่ง) ในศตวรรษ 1680 วาดโดยชาวดรังเศส ร่วมสมัย เรือที่อยู่ส่วนหน้าคือเรือพระราชนิยม